

CONCETTA LA MAZZA

За блакитним небом

біографія

Кончетта Ла Мацца народилася в Новара-ді-Сицилія в 1936 році, була старшою дочкою Доменіко Ла Мацца і Терези Корренті. У 1950 році, після болісного періоду «довіри» своїй тітці по материнській лінії, вона приєдналася до своїх батьків у Домодоссола, де й досі проживає разом зі своїм чоловіком Джузеппе. У нього троє дітей: Армандо, Лучано та Даніела. Нещодавно в його розумі закралося непереборне бажання згадати своє дитинство в Новарі, і ось народився цей інтимний, особистий щоденник, але сповнений анекдотів і згадок про середовище тієї епохи: місто, село, люди, звички, традиції тієї території в похмурі роки Другої світової війни.

Первісна енергія письма

Маленьку Кончетту довірили своїм дядькам і проти її волі змушені жити в Кастранжії в халупі далеко від міста та однокласників. Таким чином він мандрує своєю особистою Віа Крусіс на самоті в суворі роки війни між голодом, невіглаством часу, забобонами та жорстоким поведінням. Після війни неминуха еміграція і природний важкий початок на північ.

Все це розповідається поглядом маленької дівчинки, яка повертається в пам'яті до етапів свого власного зростання і яка з дивовижною свіжістю та тонкою іронією дарує нам насолоду прочитати – нарешті – символічну історію нашої сімейної спільноти, яка здатна нас глибоко зворушити і яка належить кожному з нас.

У цьому короткому романі Кончетти Ла Мацца письмо руйнує всі правила і повертається до витоків, вільне від будь-якого формального схематизму, кероване таємничою внутрішньою життєздатністю, воно стає бурхливою рікою, що переповнює все, це проливний дощ душі.

Постаті дядьків Антонія і Мікеле запам'ятовуються, як залишається незабутнім образ Новари, настільки ж щедрий, обволікаючий і милий, як суворий і суворий.

Нарешті, важкий перехід до підліткового віку, коли стається непоправне, але маленька Кончетта не здається перед трагічною долею, завдяки своїй мужності та непохитній надії на майбутнє, завдяки своїм очам, які зуміли подивитися... далі блакитне небо!

NINO BELVEDERE

«Для мене почалися випробування. Був, мабуть, спекотний день, почалося літо 1938 року, мені було два роки і тітка приїхала за мною. У матерчатий мішечок вона поклала блузку і дві пари трусиків, після чого, не підозрюючи про все, вийшла з дому. Я був таким маленьким, що не міг усвідомити, що моя Via Crucis почнеться того дня».

За блакитним небом

Розділ перший - Батьківський дім

Зараз це старі безлюдні руїни, задушені павутинням і погризені міллю, але дуже давно в Новарі, місті, що лежить під величною фортецею в горах Мессіни, в провулку в районі Енгія стояв будинок біля фонтан. Вхідні двері вели на внутрішні сходи, що вели на перший поверх, де була маленька кімната з дерев'яними дошками: це була спальня. Ви піднялися нагору, а там була кухня, якщо можна її так назвати. В одному кутку була кам'яна плита, на якій запалювався вогонь, і залізний тринога, на якій ставили горщик з макаронами. Попереду висить на стіні чорна, як смола, дерев'яна лопата, два решета, одне мале і одне велике, піч для випікання хліба, збоку напівзгнила скриня, стіл, два «фуриці» і якісь рахітичні. стілець. Нарешті була кімната з невеликим балконом, що виходив на алею, де ледве було місця для

односпального ліжка. Та яма була царством, де жив дідусь, який овдовів у 1934 р. Під сходами була зроблена кам'яна вигрібна яма з дерев'яною кришкою. Оскільки каналізації не було, остання, мабуть, служила для зменшення смороду, який виділявся. Природно, що в будинку не було води та електрики, зручностей, яких не було навіть у баронів у ті часи. Біля нього була дерев'яна хвіртка, яка вела на ферму, де на дровах сиділи кури.

У цьому кутку, поза світом, моя мати, яка була швачкою, жила разом з моїм дідусем, двоє братів і сестра, всі старші від неї, були одружені і також жили в Новарі. Моя мати була білявою, худорлявою, дуже слабкої статури, мала дуже тонкі риси обличчя, і на її білому, як молоко, обличчі найбільше було помітно двоє великих блакитних очей, майже завжди наляканих і сумних. Можливо, раптова смерть матері, коли їй було двадцять чотири, стала причиною її фізичної та моральної слабкості.

Через кілька років після смерті моєї бабусі моя мати, завдяки втручанню однієї зі своїх дружин, зустріла свого принца. Мій батько належав до знатної родини з Бадіавекк'ї, яка тримала таверну з тютюновою крамницею та бакалією. Це була сім'я працьовитих, і мій батько був, за всіма ознаками, дуже красивим, високим, чорнявим, самовпевненим і заповзятливим чоловіком. Він жив на хуторі далеко від міста: туди можна було пішки, гарною дорогою, дістатися за півгодини. Його батько тягав деревне вугілля. Мати була рухливою жінкою, вранці вона пішла з мулом до Новари, щоб купити товари, які постачали в крамниці: тютюн, сіль і їжу. Вона завжди одягалася елегантно з великою чорною шаллю на шиї, і навіть купувала газету, щоб інформувати клієнтів. Це була єдина крамниця в селі, і в тій хаті не бракувало добробуту, хоч годувати було вісім ротів.

Пізно ввечері він показово допомагав напідпитку клієнтам і своєму гаманцю, розбавляючи вино кольоровою содою. Оскільки діти не

завжди успадковують працю батьків, батько навчився ремесла шевця. Після заручин, які тривали кілька місяців, мої батько й мати, одружившись, пішли звити своє любовне гніздечко в будинку біля фонтану в районі Енгія. Рівно через дев'ять місяців я прибув у цей світ і, згідно зі священним південним звичаєм, узяв ім'я своєї бабусі по батьківській лінії Кончетта. Незважаючи на мій ніжний вік, у мене була темна шкіра і зморшки, я завжди плакала. Оскільки в нас не було ліжечка, дідусь був змушений цілими днями колисати мене на руках, а вночі я спала у великому ліжку з татом і мамою. За всіма ознаками я був дуже потворний і нестерпний. Через кілька місяців, побачивши, що роботи в країні мало, мій батько вирішив поїхати працювати на Сардинію. Коли він вирушив на інший острів, він залишив свою матір з дитиною, що плаче, і іншою істотою, що б'ється в її лоні.

Коли мені було двадцять місяців, народилася моя сестричка Роза. Звали його бабусю по материнській лінії. На відміну від Кончетти, Роза — знову ж таки, за словами моєї матері — була красива, біло-рожева на колір обличчя, каштанове волосся обрамляло гармонійне обличчя, прикрашене двома прекрасними блакитними очима: квітка, як і її ім'я! Дійшло до того, що коли мама з Розою на руках пішла по воду до фонтану, подружки запитали її, як можна народити двох абсолютно різних дочок. - Ця, Русино, так, ти була білячна, а от та... - Ця, Розино, гарна, а та... - сказали друзі, скрививши губи. А в цій ситуації я продовжував бути неспокійним, ніби відчував передчуття свого випробування, яке, слава Богу, витримав, хоч і не змирившись.

Щоб розповісти решту історії, спершу я мушу познайомити вас зі своєю тіткою Антонією, коротше кажучи, зі 'Ntuoia. Вона була маминою старшою сестрою, між ними була сімнадцять років різниці. Це була невисока, повна жінка, з брудним волоссям, що спадало їй на очі. Його знехтуване обличчя виглядало старше, ніж він був, і в його порожньому погляді було лише стільки приниження. У двадцять років, у шлюбному

віці, вона вийшла заміж за свого двоюрідного брата, який щойно повернувся з роботи в тунелі Семпіоне, який овдовів і мав трирічного сина. Цей чоловік, мій дядько Мікеле, дядько Мічері, був невисокого зросту і виглядав як плебейська копія короля Вітторіо Емануїла III, він жив у своєму будинку на дуже характерній вулиці міста зі східцями шириною майже два метри. Це був гарний будинок. На першому поверсі була столярна майстерня з великим центральним прилавком із лещатами, двома стінними шафами, де він зберігав рашпілі, стамески, буравила, різці та шнеки, токарний верстат для округлення ніжок столів, які він будував, шліфувальний круг, який служив для загострення рубанків і лез, піч на дровах з каструлею для розрідження клею, дошки, складені всюди, кілька пилок, прикріплених до стіни, деякі талісмани на щастя, такі як підкови, козячі роги та черепахові шкури, коротко кажучи, один із ті місця, які тепер належать лише світу спогадів.

Дерев'яні сходи вели на перший поверх, де були дві просторі кімнати з керамічною плиткою, розкіш на ті часи, сервант, зроблений моїм дядьком, диван, стіл і кілька стільців, сплетених з рафії, свого роду рослинної мотузки. З маленького балкона, що виходив на вулицю, в середині серпня, коли Успенська процесія піднімалася до абатства, можна було доторкнутися рукою до коронованої голови Мадонни. Але з другого поверху можна було побачити Рокка Сальватеста, а попереду, крізь щілину між будинками, можна було милуватися чудовим краєвидом гір, що повільно простягалися далі, за блакитне небо, аж до моря, де, особливо у прохолодні весняні дні, коли не було туману, можна було побачити Вулкано на краю горизонту, а потім Ліпарі, Стромболі та всі інші острови: природне видовище, блискуча різнокольорова листівка.

Інші сходи піднімались на перший поверх, де були кухня та спальня, перша дуже простора була обладнана піччю для хліба та чавунною піччю для приготування їжі. Безсумнівно, це був гарний будинок, не

дивлячись на незручність кухні без раковини зі зливом для виконання найнеобхідніших домашніх справ. У той час деякі зручності були ще немислимі. Насправді воду брали з громадського фонтану в цинковий бункер, а потім відводили на другий поверх, де її виливали у великий теракотовий басейн для миття посуду. Оскільки в раковині не було зливу, воду з умивальника повертали на перший поверх і викидали в унітаз. Для жінки це була дуже виснажлива робота. Підневільний і принизливий стан, до межі будь-якої людської витривалості, досяг свого піку під час обіду, коли тітка Антонія з поваги до чоловіка змушена була їсти з тієї ж тарілки, з якої їв раніше він, і, можливо, хрещеник повторював те саме, але я не пам'ятаю про це чітко.

Дядько Мікеле був темним і сварливим чоловіком, настільки ж працюючим, як і дурним, у нього замість серця була киянка з пісковика. Я ніколи не бачив в його очах проблиску ніжності чи співчуття до інших. Вона тримала вдома свою тітку, щоб вона доглядала за сином, вона повинна була готувати йому їсти, бути його служницею і завжди говорити так, так, так. Він не міг навіть визирнути на балкон, інакше була б біда, а майже кожного вечора після роботи ходив з друзями в шинок випивати.

Повертався він додому, хитаючись, весь весь у поту і з таким смердючим диханням, що неможливо було бути поруч. Натомість тітка біля ліхтаря чекала його до пізньої ночі, навіть не ївши. Коли маленький король повертався — часто він не мав сили навіть піднятися сходами — змучений кидався на запорошений верстак і залишався там цілу ніч, щоб протверезіти. Тітка Антонія, незважаючи ні на що, накрила його шинеллю і з любов'ю сиділа біля нього, щоб наглядати за ним до ранку. Так минали роки, і в обмін на таку відданість вона навіть не могла відвідати своїх родичів, щоб уникнути сцен. Він, ревнивий, дріб'язковий і владний, ходив купувати їй штопальні нитки, гребінці, заколки та інше, щоб вона не виходила з дому. Коли їх запросили на весільну

церемонію, дядько Мікеле до останнього не повертався додому, а тітка Антонія не могла піти сама, поки родичам не вдалося розшукати її чоловіка. Час від часу їм вдавалося його переконати, іноді він приходив вчасно, але потім, посеред вечірки, зникав, і тітка Антонія, розчарована й жаліючи, поверталася додому пригнічена. З часом вона накопичила гіркоту й смуток, не маючи змоги ні з ким висловитися, тому що була ізольована, і була жертвою жахливих головних і зубних болів, які мучили її тижнями поспіль.

Одного разу сусід, дуже добрий і побожний, зателефонував дядькові Мікеле і дорікнув йому за те погане поводження, яке він завдав своїй дружині: - Тобі має бути соромно, - кричала вона на нього, - змушувати жінку так страждати... Антонію потрібно подихайте повітрям, вам не потрібно відокремлювати її вдома, вона повинна вийти, піти на месо, піти до родичів, як і всі християни. Перш за все, їй треба погуляти, тільки так її головний біль мине... - сусід зробив коротку паузу, а потім продовжив: - Менше години звідси, йдучи муловою стежкою, ми є трохи землі та дуже скромний будиночок з кухнею під дахом та ще однією трохи вологою кімнатою, яку влітку можна використовувати як спальню. У цій землі є лісові горіхи, фіги, мандарини, мушмула, виноград, цизоля, яблука, груші, оливки, словом, усе добро від Бога.

Як ви знаєте, після смерті мого брата я змушений доглядати за тіткою, і я більше не можу піклуватися про село, тому я вирішив його продати. Чому б вам не купити його? Таким чином ваша дружина матиме можливість подихати добрим повітрям... Спочатку дядько Мікеле вагався, але потім пішов відвідати його і також був переконаний купити його. За короткий час договір був підписаний і майно стало його. Таким чином, двійник Вітторіо Еммануїла III, дедалі спритніший і зрадливіший, запропонував тітці Антонії: - ти навчись збирати інжир і дати йому висохнути. Коли вам доведеться випрати білизну, ви спуститеся до річки та отримаєте воду, необхідну для пиття та приготування їжі,

викопавши яму в піску, щоб очистити її. - Ми могли б піти жити в сільській місцевості: я буду працювати теслею для сім'ї, які живуть у прилеглих селах Сан-Базиліо, Валланкацца, Бадіавекк'я та Піано-Вінья. Буде незручно взимку, коли річка повна води, але я подолаю цю перешкоду. Ви, з іншого боку, зможете насолоджуватися сільською місцевістю. Опустивши погляд, тітка Антонія знову виконала наказ: - *Сuому tu voi, eu fazzu* - Як хочеш, я зроблю, - слухняно відповіла бідна дівчинка.

Розділ другий - Не з цього світу

На початку весни 1936 року бідна дівчина та її дядько Мічері переїхали в Кастранджію, в сільській місцевості, біля русла струмка. У різних селах Бадіавекк'я, Сан-Базиліо та Валланкацца поширилася чутка, що він усе ще вільний, і люди телефонували йому на роботу. У ті часи існував звичай, хоч сьогодні це може здатися дивним, коли їм потрібен був стіл, вікно, двері чи шафа для одягу, вони кликали теслю і приймали його у себе вдома: вони імпровізували для нього верстак і вони зробили необхідну деревину доступною. Дядько Мікеле приніс інструменти і залишився на місці, поки робота не була завершена.

Викликали зрубати дерево і залишили сохнути на пару років. Потім стовбур дерева прикріпили до стіни. Тесля тримав пилку зверху, а помічник знизу: «Serra serra mastro dascio che dumè fagimmo a cascia» (пила або великий майстер, давай завтра зробимо скриню).

Стовбур дерева кріпили на стіні. За допомогою величезної пилки вони дістали дошки і з них зробили вікна, ліжка та шафи. Щоб виконати цю роботу, він вставав о 4 годині і вирушав у дорогу зі своїм рюкзаком і голками. Коли він прийшов додому, клієнти запропонували йому свіжого молока з цибулею та шматком хліба. Опівдні тарілка макаронів і шматочок сиру. У сутінках він перестав працювати, і йому дали трохи домашнього хліба як першу заставу перед оплатою рахунку в неділю в Новарі.

Минуло кілька років, і син Турілли виріс і зрозумів на власні очі, що ні за що на світі не збирається провести решту свого життя ізольовано в селі. Він навчився ремеслу свого батька, але хотів отримати спеціалізацію та стати столяром. Йому вдалося переконати батька відправити його в місто, де була можливість навчитися цьому мистецтву. Він переїхав до Катанії і після двох років учнівства став дуже хорошим, відчував себе готовим виконувати цю роботу, і оскільки йому було вже дев'ятнадцять, він подумав, що настав час для нього створити власну сім'ю. Багато років він знав доньку пастуха і вирішив одружитися, але це суперечило бажанням його дядька Мічері, який хотів, щоб його син одружився з жінкою його касті. У ті часи неймовірно, але було так: для ремісника одружитися з донькою пастуха було великою ганьбою. Між батьком і сином раптово спалахнув великий конфлікт, який підштовхнув Турілла остаточно відірватися від батька й мачухи. Зі своєю новою родиною він покинув країну та переїхав до Комо, де заробив статок завдяки своїй роботі.

У дядьків не було дітей, тому з відходом Турілли вони остаточно залишилися самі. Людиною, яка найбільше страждала від цієї ізоляції, була тітка Антонія, яка проводила цілі дні, розмовляючи з птахами, мухами та комарами, які дзижчали навколо неї. У тій печері в сільській місцевості він не мав можливості ні з ким поговорити. Лише з нагоди важливих свят, таких як Різдво, Великдень або свято Мадонни Ассунти в середині серпня, він міг поїхати в місто, щоб відвідати свою матір. Під час одного з таких візитів, після того, як вона довго скаржилася на свій стан, вона запропонувала своїй сестрі: - Люба Терезо, я помітила, що тобі надто багато треба мати справу з двома маленькими дівчатками, довір Кончетту мені, щоб ти була вільніше присвятити себе малечі. Я відвезу її в сільську місцевість, де повітря краще, і це зробить її добре. Моя мати спочатку була невпевнена, але потім, як завжди, враховуючи її легко зумовлений характер, після настійних прохань сестри вона погодилася.

Для мене почалося випробування. Був, мабуть, спекотний день, почалося літо 1938 року, мені було два роки і тітка приїхала за мною. У матерчатий мішок я поклала блузку, дві пари трусиків і, не підозрюючи про все, пішла з дому. Я був таким маленьким, що не міг усвідомити, що моя Via Crucis почнеться цього дня. Ми йшли муловою стежкою, доки через півгодини чи навіть більше не прибули до цього самотнього місця з не дуже заспокійливою назвою Кастрангія (Кассандра!), майже ніби передвіщаючи нещастя, словом, назва була вже цілим планом, навіть якщо Тоді я не міг цього усвідомити. Чоловік спочатку прийняв мене добре, тітка час від часу купувала мені солодощі, щоб завоювати мій смак, і коли вона супроводжувала мене до Новари, щоб відвідати мою матір, вона завжди наполегливо казала мені, що я не повинен повертатися додому, але краще рости з нею, яка була одна, і що вона буде моєю мамою. Я не міг нічого зробити, крім як підкорятися.

Тим часом мій батько повернувся з Сардинії, пробув лише тиждень, достатньо, щоб мати завагітніла, і знову поїхав. Це був 1939 рік, а наступного року народилася Антоніетта. Я досі смутно пам'ятаю, що моя тітка Антонія відвезла мене в Новару до матері, і я вперше побачив свою сестру. Я хотів залишитися вдома, щоб обіймати маленьку Антоніетту, але моя тітка, яка все більше і більше контролювала моє життя, така ж тверда, як солдат, сказала мені: - Турнемму вдома, я зроблю тобі гарну справу - (Ходімо додому, я зроблю тобі гарну ляльку).

Коли ми приїхали в халупу, він поклав мені на руки набиту «каусітту» з намальованими червоними жахливими очима. Я злякався. Це був період, коли я весь час плакала, бо хотіла повернутися в Новару до дідуся й матері, але не було можливості переконати дядька Антонію: її серце було скам'янілим і глухим до кожної моєї скарги. Перші три роки ми проводили багато часу на дачі в Кастранжі, де не було жодної живої душі, лише зрідка можна було побачити відпочивальників у розкиданих довкола будинках.

По неділях ми їздили в село, і я відвідував маму, маленьких сестер і дідуся по матері. Дідусь був симпатичний чоловік з вусами. Він носив із собою табакерку, яку час від часу нюхав. Взимку він брав мене під свій плащ і водив на площу купити цукерок і скуштувати вина в шинку «Sciancaditta» над лікарнею. Увечері ми повернулися в Кастрангію.

Деякими вечорами дядько пішов на репетицію з оркестром, де грав на тромбоні, потім зупинився випити в шинку й повернувся на село, жвавий. За 500 метрів від Кастрангії він почав називати «Concettina, 'ntoia...». Тим часом тітка вдома приготувала глиняний горщик, щоб нагріти воду на тринозі. На півдорозі готування він налив ополоник окропу, можливо, щоб утилізувати вино. У залізній сковороді моя тітка приготувала цибулю з помідорами, щоб приправити пасту. Цибуля була недовареною, і мене вирвало. «Їжте, а то я візьму ремінь і віддам вам тіла...».

У ті часи жінка венеціанського походження була акушеркою Сан-Базилію. Коли взимку річка була розливна, дядько Мікеле ніс її на плечі (ціанкалію), щоб робити покупки в аптеці в Новарі. Він зупинився вдома і каже: «Антонія, дай їй шаль, холодно». Бідна тітка, я не знаю, чи зрозуміла вона, що вона була коханкою Мікеле.

Зараз мені було п'ять років, я був ізольований у сільській місцевості, ні з ким не розмовляв, я став схожим на дику тварину. Мені було соромно за всіх. Коли ми їхали в Новару, я ховався, бо боявся людей. Сусіди зрозуміли це перетворення і тому порадили моїм дядькам віддати мене в дитсадок. На щастя, дядьків переконали. Тож одного ранку моя тітка послала мого дядька Мікеле купити мені бісквіт і покласти його в білий солом'яний кошик, який мені подарувала бабуся по батьківській лінії. Разом з печивом він поклав свіже яйце. Він супроводжував мене до дитячого садка, розташованого біля сільського абатства. Коли монахиня відчинила двері, щоб привітати мене, я почав кричати. Зі

страху я кинув кошик на підлогу, яйце розбилося і залишило бруд по всій підлозі. Моя тітка покарала мене, сильно відшльопавши, і відвела додому. Тож мій перший день у дитсадку став і останнім.

Траплялося, коли мені було чотири роки, мій дядько казав: - Кончеттіно, піди до Новари і принеси мені кармієрі (заспокійливі) від головного болю. Я біг по муловій доріжці, як тхір, пройшов через район Греко, іноді зупинявся біля фонтану, щоб втамувати спрагу, і прибув до аптеки «du Surcittu». Він, аптекар, був вражений і сказав своїм друзям, що за короткий час я, як блискавка, їду до Новари та назад. У п'ять років мене забрали в Барселону далекі родичі. Там я вперше з великим подивом побачив і послухав... радіо! Ми також пішли в магазин, щоб купити шматок тканини горохового кольору. Продавець запропонувала: - Ще купіть шапку і білий шарф. Зрештою їх переконали, і продавець безкоштовно дав два клаптики блискучого блакитного та світло-блакитного атласу. Наступного дня ми віднесли тканини моїй мамі, яка за кілька днів зшила одяг. По неділях я почувалася доньками маркізів і баронів Новари.

Взимку 1941 року, в розпал війни, мій батько, закінчивши роботу на Сардинії, разом зі своїм другом вирішив шукати щастя в північному місті й продовжувати працювати на старій роботі шевця. У повітрі витало відчуття, що моя мати хоче приєднатися до мого батька, і мене це так непокоїло, що одного разу я заліз під її ліжко, роздягнувся і спостерігав за двома зернами рису, майбутніми сосками зі струпами, бо моя тітка ніколи мене не мила. Вони насильно відібрали їх у мене. Я пам'ятаю, що бачив кров, тому що сам себе поранив. Я знову одягла парусинову сорочку, яка була потрібна вдень і вночі, потім сукню, і ніхто не помітив.

Перед тим, як піти, мати спробувала залишити дідову хату в порядку, оскільки бідолаха залишився один. Він думав про встановлення електричного освітлення, на той час прерогативи панів. Раніше «у лусу»

вживали з олією. Це занепокоїло дядька Мікеле: через кілька днів він по черзі викликав електрика і доручив йому встановити світло в своєму домі, тому, коли я поїхав у село, я теж насолоджувався світлом на крутих дерев'яних сходах. Коли мені доводилося ходити до туалету (латреа), по суті, до простого отвору, який знаходився на першому поверсі за його лабораторією, поруч із ним завжди стояли труни, які мій дядько побудував, щоб бути готовими на випадок запиту.

Вранці 1 березня 1942 року, одягнений у блакитний атлас із світло-блакитними рукавами, разом із моїм дядьком і дідусем Торе я супроводжував маму та її маленьких сестричок до пошти на площі Сан-Себастьяно, тобто, так, до автобус, який доставив би їх на залізничну станцію Vigliatore. Її 4-річна сестра Роза не хотіла підійматися, а дядько, щоб переконати її, сказав їй: - якщо ти не підеш, то захворієш - (я тебе двічі пукну).

Я, старший, під впливом тітки не пішов і залишився в Новарі. Я не могла не плакати. Я шукав розради в дідусеві обіймах. Він теж залишився сам, і на той день я залишився з ним, щоб скласти йому компанію. Приблизно через двадцять днів прийшов перший лист від матері про успіх подорожі. Тато знайшов їй затишну квартиру з водою в будинку і газовою плитою, для неї щось нове. Продовжуючи історію, наступного дня після приїзду вона викликала додому перукаря, щоб зробити їй модну зачіску. У селі майже всі жінки носили довге волосся з тупою. Одним словом, мама вперше в житті була щаслива і задоволена. Наприкінці розповіді він порекомендував мене своїй тітці. Він точно не уявляв моїх страждань у Кастрангії.

Наступного дня після нашого від'їзду тітка Антонія відвезла мене назад у сільську місцевість і сказала своєму чоловікові купити мені книгу для першого класу, щоб я навчився писати, щоб я міг піти в жовтні до другого класу замість першого. Бідний я: я більше не міг грати, але мені довелося витратити час на написання аукціонів і цифр. Час від

часу вчителька проходила через Кастранджію, повертаючись із Сан-Базилію, де вона викладала. Її звали Марія, вона була донькою капітана, якого знала її тітка. Він запропонував їй склянку води. Тим часом я показав їй зошит, і вона погладила мене. Вона дістала з сумки червоний олівець і написала «молодець». Яка радість, яке щастя бачити себе похвалою, що для мене надзвичайно. З кожним днем мені ставало все більше сумно, я благав відвезти мене до дядька та бабусі по батькові, але тітка сказала, що не треба.

Він боявся, що я можу розповісти їм, як мене лікували і годували. Дівчинці, яка мала рости й розвиватися, їжі не вистачало: вранці мені давали шматочок твердого хліба з сиром, опівдні салат із помідорів і двох оливок. Увечері, коли був чоловік, тітка Антонія зварила пасту з імпровізованим соусом на основі сирої цибулі. І якби я його не з'їв, то ризикував отримати багато побоїв. Для різноманітності вечорами він варив макарони з квасолею або якусь м'яку-м'яку поленту. Лише на Різдво, Новий рік, масницю та Великдень забивали курку чи кролика. У січні забили свиню, з якої отримали гостру салямі та сало, але їх треба було з'їсти по краплях, інакше на цілий рік не вистачить. Час від часу в неділю мій дядько купував брудні підчеревинки, які мені навіть зараз від однієї думки про це гидять, або якісь кишки, згорнуті на гілці петрушки, гребінці, які потім смажилися. Усі вони були дешевими харчами, бо, на їхню думку, ми не повинні бути марнотратними, як наші бабусі та дідусі, і повторювали мені: — Бачиш, у них завжди повні каструлі ковбаси та риби, вони їдять і п'ють. Ми повинні триматися подалі від цих людей, - сказали вони. Мої дядьки боялися, що інші родичі переконують мене наполягати на приєднанні до матері й батька на континенті. Вони так намагалися зненавидіти мене, що іноді, зустрічаючи їх, я закривала очі руками, щоб їх не бачити.

Настав вересень і треба було здавати вступні іспити до другого класу. Дядьки повезли мене в село, порадилися з двірником, щоб наглядав за

мною, з учителем у другому класі і з учителем екзаменаційної комісії. Вони всі принесли яйця в подарунок, щоб забезпечити моє підвищення. Я ніколи не спілкувався з тими людьми, в класі було кілька двомісних дерев'яних парт з чорнильницями. Зі мною були інші дівчата, які складали виправні іспити. Вони змушували мене розв'язувати задачі на додавання та віднімання на дошці. І чорнильниці, і дошка були для мене абсолютно новими. Я трусився, як лист, від страху й сорому, не знав, як розв'язувати операції, бо тітка Антонія навчила мене писати лише числа від одного до десяти. Потім вони попросили мене написати речення, трохи подумати в зошиті, але я не знав, з чого почати. Коли ці безлади закінчилися, двірник відвіз мене додому. Тітка запитала її, як пройшов іспит, і двірник відповіла, що він пройшов не дуже добре, але що остаточне рішення залишається за вчителями.

На диво, результат виявився позитивним і мене зарахували до другого класу: я була готова йти до школи, але виникла проблема фартуха. Напередодні дядько Мікеле пішов до крамниці й купив залишки чорної тканини. Тітка Антонія пошила мені форму за день. На придбання папки потрібні були ще гроші. У моїх дядьків були гроші, але вони були одержимі економією, тож він, скнара, зробив усе можливе і зробив мені фанерну папку з віконною кліпсою. Мені навіть ручку не купили. Мій дядько зробив таку з тонкого шматка дерева з пером, прикріпленим до кінця. Вони не змогли замінити два зошити та олівець і довелося їх купити. 1 жовтня 1942 року моя тітка проводжала мене до школи. Спочатку вона пішла до подеста, щоб попросити свідоцтво про народження, яке вимагали в школі, оскільки мене не було на уроках. Вчителька була сповнена доброзичливості і тепло прийняла мене, але я боявся її, можливо, тому, що замість правої руки в неї був гумовий протез через нещасний випадок, який стався дитиною на макаронній фабриці її батька. Мені призначили місце в перших рядах. Мої нові товариші, які не бачили мене рік тому, заінтриговані моєю присутністю, бурмотіли між собою: - Чому це сікка-сікка? - (Хто ця худа дівчинка?).

Мені було дуже страшно і соромно, я не могла відкрити рота і навіть не відповідала на питання, які мені любовно ставила вчителька.

Я був дикою дитиною, і мені не вистачило сміливості попросити піти пописати, і одного разу я помочився сам. Тому, коли я прийшов додому, моя тітка побила мене, тому що їй довелося випрати мою сукню, яка все одно не встигла висохнути наступного дня. Минали дні, і щоразу повторювалося те саме. Вчителька, яка дізналася про це в середині дня, відправляла мене в туалет, але інколи забувала, і я брав це на себе. Мої однокласники не звертали на мене уваги й уникали мене, наче хворого на чуму, і навіть не намагалися зі мною дружити.

Вони знали одне одного, бо познайомилися в селі, а мені довелося йти майже годину, щоб дістатися до будинку в сільській місцевості, і тому не мав можливості з ними подружитися. Дядьки приїздили до міста лише по неділях, щоб зустрітися з друзями та провести з ними кілька веселих годин за пляшкою вина. Але більшу частину часу тітка залишалася вдома, щоб отримати замовлення на роботу для чоловіка. У шість років я пішов довгою стежкою для мулів у гору. На півдорозі я зупинився, щоб зірвати пучок фіалок, оточених листям, і запропонувати вчителю.

Я прийшов до школи виснажений. Після полудня я повернувся на село під оглушливий стрекот цикад і пекуче сонце, не зустрівши жодної живої душі.

Я замкнувся в тій халупі й залишився на самоті, щоб пофантазувати з собою в тій не зовсім спокійній атмосфері, а моя тітка стає все суворішою до мене. Дядько, закінчуючи роботу, майже завжди заїжджав до шинку і повертався додому пізно ввечері, завжди напідпитку. Іноді, напідпитку більше, ніж зазвичай, він губився і не повертався додому. Тітка з сусідами пішли шукати його серед ночі вздовж струмка при світлі

ліхтарів. Коли вони знайшли його непритомним на землі, вони переконали його піти додому.

А в школі нічого хорошого зробити не вдавалося. Наприкінці першої чверті вчителька роздала табелі, потім з фашистськими знаками і, на жаль, з усіма недостатніми предметами: мій табель був найгіршим у класі. Щоб підбадьорити тітку, я сказав їй, що інші табелі теж схожі на мою, і тітка мало не зачепилася. Тож день за днем я набирався сміливості сам і на уроці намагався подружитися з деякими однокласниками. Я хотіла підійти до них, але вони виключили мене зі своїх розмов, можливо тому, що в їхніх очах я була бідною сільською дівчиною.

Розділ третій - Ігри на піску

За роки, проведені на самоті в Кастрангії, час не минав, бо єдине, що можна було робити, — це цілими днями слухати щебетання птахів, а влітку — оглушливе стрекотіння цикад, коли з моря підкрадається сирокко. по зигзагоподібній доріжці струмка і підпалити долину. Сільські тварини були моїми друзями. Тому я витрачав свій час на фантазії. Я побудував власний світ, починаючи з фігур, які з'являлися мені на тлі неба чи серед гілок дерев: диких тварин, які говорили, лицарів, яких я вишикував на краю Хедсавер-скелі, а потім зі своїми магичні сили Я змушував їх падати, Я дивився, як вони знищені страхом. Потім я перетворив Сkelю на дракона, який раптово відірвався від гори і, злетівши високо, посіяв жах по всій місцевості. Я перетворив хмари, які стали літаючими човнами, і я мандрував небом, думаючи відправитися за далеке море, де мене чекали моя мама і мої сестри. Краби, які виходили з води потоку і розбухали, поки не перетворювалися на гігантських тварин, які навіть виривали з корінням рослини, просуваючись у потоці.

Іноді я згадував неприємне обличчя моєї тітки Антонії. Вона не любила мене, вона мене не любила, і я ненавидів її: моя мати довірила мене своїй сестрі, але вона також пообіцяла мені, що одного дня прийде і

забере мене: тому я часто лазив на дерева, оглядав горизонт, сподіваючись побачити її на білому коні з моїм батьком. У сусідніх селах Сан-Базиліо та Валланкацца всі чоловіки виїхали. Залишилися лише жінки, діти та кілька старих. Це були мовчазні села, яких ледве торкалося життя. Час зупинився, і люди вірили, що все зміниться, що одного разу, коли закінчиться війна, цивілізація тріумфально увійде в цей рій розкиданих, мертвих і хитких будинків. Я хотів би мати друзів, знати, що я не самотній і покинутий, щоб мене могли захистити, щоб я міг знайти притулок у домівках тієї чи іншої людини. Я навіть не мав права сказати, що я без родини, що мої батьки далеко на протилежному березі моря, за тією безкрайньою блакиттю, що між мною і ними — неначе висока й непрохідна гора. Натомість я був змушений жити з моєю тіткою, яка погано зі мною поводитися. Коли я подумав про це і побачив, як вона з'явилася, вона роздратовала мене своїм пронизливим і брутальним голосом. Голос, змушений кричати, кричати, ображати та лаяти.

Навіть тварини боялися його голосу. Лише з чоловіком вона опустила гребінь і гучність її голосу повністю змінилася, перетворившись на блявання вівці. Моя тітка думала, що маленька дівчинка не здатна зрозуміти, що відбувається навколо неї. Я не тільки все зрозумів, але, більше того, не мовчав і не залишався пасивним. Це був постійний бій. Нескінченна і виснажлива боротьба. Час від часу я думав про майбутнє: вона була стара і безпорадна, я був молодий і сильний, але попри все я б не ставився до неї погано, це не було частиною моєї природи.

Іноді я наближався до річки, де знаходив людей, які йшли прати білизну, прати, тобто прали простирадла, ковдри, спочатку все замочуючи в попелі. Або коли після стрижки приходили прати овечу вовну і сушити її на сонці, щоб відбілити, а потім набивати нею матраци на ліжках. Я пішов збирати пластівці, які залишилися між камінням на березі, і одягнув ними свою ганчіркову ляльку. Коли я не знав, що

робити, я почав піднімати каміння на березі струмка в пошуках раків, я вміло підчіплював їх пальцями над головою, щоб їхні кігті не затиснули мені пальці. Я відніс їх додому, а ввечері, коли тітка розпалила вогнище, я засмажив їх і з'їв: для мене це була особлива вечеря. Іноді замість крабів, щойно камінь підняли, з вертикальним стрибком злітали вгору маленькі перелякані жаби, змушуючи мене підстрибувати від страху. Я думав, що вони мої товариші по іграх, і іноді навіть жалкував, що довелося піти, залишивши їх самих у темряві цілу ніч. Коли я мав повернутися додому ввечері, я голосно покликав дядька Мікеле, користуючись луною, яка виникла в долині. Іноді влітку, коли була сім'я Скардіно, яка жила в будинку далі в долині, я ходив до них у гості. Я грав із Міммою, яка була молодшою з братів.

Раніше Гуфі виготовляв стільці та столи для ляльок. Як приємно було провести кілька годин у компанії. Вранці покликали мене, коли йшли на той бік річки по молоко. Їм потрібно було наповнити відро, «Кончеттіна» була задоволена, побачивши, як він доїть його. Господар корів, Мікка а Каппеллеа, пожалів мене і запропонував півсклянки. У моєї тітки ми двічі на рік бачили молоко: коли вона пекла, і на Великдень, коли готувала голубці з фарбованим яйцем. Коли молоко закипіло, я зняла його до останнього. У кімнаті дачі стояло дядькове ліжко, якщо це можна було назвати ліжком, з дошками, поставленими на двох залізних козелках із солом'яним матрацом, оскільки той, що був із кінського волосу, залишили в Новарі. Мені довелося спати на солом'яному матраці, поверх якого була лише стара військова ковдра, засмальцьована й потерта. Я ліг спати в брезентовій сорочці, яку носив навіть удень без трусів. Неможливо описати холод, який я терпів щовечора. Коли йшов дощ, доводилося ставити ємності для збору води, яка проникала з даху. Якщо мені потрібно було пописати вночі, я повинен був вийти з дому і зробити це біля сходинки. Якби я не усвідомлював, до чого мені сниться, і я робив це на солом'яному матраці, то вранці мене теж би багато побили. Тітка Антонія також

пішла спати в тій самій сорочці, що носила вдень, а дядько Мікеле згорнувся калачиком, як це робила його мати.

Церемонія сну відбувалася за звичайним ритуалом: спочатку я лягав спати, потім приходила черга тітки, потім дядько знімав штани і смугасту парусинову білизну. У досить широкій сорочці, яку він носив удень, він підійшов до ліжка й вимкнув масляну лампу, яка стояла на столі біля стіни. Я, який був пустотливим, удав, що не дивлюсь, і все одно підглянув: коли він нахилився, щоб загасити полум'я, я побачив його силует, який спроектувався на стіні, як китайська тінь, із звисаючим динь-доном. – Ой, як це гарно! – сказав він, тому що від усього випитого вина він був таким гарячим. Біля їхнього ліжка стояли два ковпаки, тобто два великі кошики з очерету, де вони тримали сушені фіги. Вони накрили їх брудними і засмальцьованими ганчірками, а на останніх була чиста дядькова білизна. У ящику біля мого ліжка тримали хліб і хустку, якою замотували мені голову, коли я йшла взимку до школи, мою білизну і тітчину білизну. Я використовував їх лише в неділю, коли ми ходили на месо в Новару. Мої дядьки казали, що не треба їх носити на селі, бо ми носимо їх марно.

У січні забили свиню. Наготували ковбаси, посолили сало. Відварені ноги зберігали в теракотовому горщику, зануреному в сало. Зазвичай їх їли в травні зі свіжими бобами, тому що традиційно раніше їх не можна було їсти. Одного разу, це був квітень, я запитала про це тітку, бо була дуже голодна і не знала, що їсти з хлібом. Тітка почала кричати, що я збожеволіла. Одного дня, коли я повертався зі школи, я зустрів Офелію з її сестрою на муловій доріжці. Вони втратили матір і разом із батьком повернулися з Франції.

Вони були набагато блідіші за мене, я їх пожаліла і сказала їм: заходьте туди, де я живу, в цей час тітка йде по воду, в печі стоїть каструля з їжею, беріть, годуйтеся, але не Тоді нікому нічого не кажи.- Вони подякували мені і, гнані голодом, без вагань послушалися моєї

поради. У травні, коли дядьки зварили квасоллю, вони пішли по свинячі ноги, а знайшли тільки горщик із салом: звичайно, думаючи, що це я, вони багато днів лютували проти мене, щоб я заплатив. Тоді я був дуже гордий, бо вперше мав приємне відчуття перемоги у великій битві з їхньою жадібністю. Через відсутність гігієни блохи спокійно панували по всьому будинку. Вони жалили мене вночі в шия, і тітка щовечора змащувала мене оливковою олією, щоб блохи не висмоктували мою кров. Вранці моя шия була як намальована. У мене, як і в тітки, були воші, так і не звикнувши мити голову. З іншого боку, моя тітка накручувала мені волосся і змащувала їх водою з цукром, щоб вони були укладені.

Мої однокласники, навпаки, завжди були чистими. Навіть найбільш бідні з них не були такими брудними, як я. До маргіналізації долучилася й вчителька, відштовхнувши мене від усіх на останню парту. Моє тіло було невимовно брудним. Вони мили мене в річці раз на рік, на свято Феррагосто, найважливіше в місті. Одного разу, коли я думав про свою маму, мені було близько семи років, я впав у киплячу золу жаровні. Я обпік праву руку і тітка мене не водила до лікаря, а лікувала щодня травами. У мене було два бульбашки, схожі на два голубиних яйця, я кричав від болю, але вона не рухалася. Я виглядав так, ніби мене гризуть миші.

Я чудесним чином одужав через пару місяців, і я все ще маю ознаки цього. Під час школи, коли я був на балконі однієї неділі, маленька дівчинка, яка сходила, запитала мене, чи хочу я піти з нею на урок катехизису міс Вінцензіни. Я не знала, що це таке, тому що тітка водила мене на месу тільки на найважливіші свята, я не розуміла, який сенс ходити до церкви. Священик, отець Буемі, жив навпроти нашого будинку, але я зустрічав його дуже мало разів і дивився на нього неохоче. Тітка повторювала мені до нудоти: «Якщо ти з ним поговориш, той піп тобі язика відріже». Проте я попросив і несподівано отримав

дозвіл брати уроки катехизму. Я відразу відчув себе комфортно в цьому оточенні. Молода дівчина дала мені буклет і газету. Я відчув величезну радість, почувши про Ісуса, одного разу він сказав мені, що підготує мене до Першого Причастя. Я говорив про це вдома, і мені сказали, що я ще дуже малий. Я відповіла, збрехавши, що всі дівчата в групі це зробили б. Насправді вони вже були підтверджені, однак ми з молодого дівчиною залишилися в згоді і призначили дату зі священником Сан-Нікола: день Божого Тіла.

Виникла проблема білої сукні, але хтось повідомив тітці, що її здають черниці. Настав довгоочікуваний день: вранці він пістом проводжав мене до церкви. Вона думала, що інші дівчата були там, тому що вона ніколи не виявляла ініціативи, щоб зв'язатися з катехисткою. Зрозумівши, що я одна, вона мене образила: «Брехун, хам». Мій учитель також був на месі того ранку з іншими людьми. Деякі присутні жінки заспокоювали її. Священик прийшов, взяв мене за руку і повів у захристію на сповідь. Він сказав мені прекрасні слова, яких я ніколи раніше не чув. Я відчував, що лечу в рай, і я сказав собі: «Це неправда, що священники відрізають язика, навпаки, вони вміють розуміти страждання маленької дівчинки». Якби я міг, я б обійняв і поцілував його з радістю.

Він змусив мене промовити п'ять «Радуйся, Маріє» як покаяння, і я повернувся на своє місце. Тітка відразу спитала мене, що я сказав священнику, що так довго там сидів, і я сказав: - Панночка навчила мене, що сповідь таємна -. - Так, але ти повинен сказати мені вперше, - наполягала гарпія. У жодному разі. Була меса, причастя, і на виході мене змусили поцілувати дядькові руку і сказати: «Будь ласка, благослови». Почав з дідуся, завжди та сама фраза, потім обійшов усіх родичів. Тітка Гаєтана дала мені книжечку. Я був голодний, але ніхто не пропонував мені їсти. Зазвичай після закінчення церемонії було прийнято йти в бар за гранітом з печивом, але їх долала манія економії:

опівдні ми з'їдали тарілку пасти, а вдень пішли до фотографа, тому що родичі запропонували надіслати фото мами.

Я закінчив другий клас і здав його на дуже низькі оцінки. Того року нам довелося все літо сидіти в селі. Я заперечив: - Принаймні в неділю я повинен ходити на месу і відвідувати свого дідуся, який сам -. Він був дуже хорошою людиною, хворів на астму. Донька знехтувала ним, частково через недбалість, частково через те, що була зумовлена своїм чоловіком, який завжди був злий на сусідів, родичів і тестя.

Я взяв прати білизну і відніс її тітці таємно від Мікеліло, інакше будуть проблеми. Він навіть не відчував любові до свого батька: одного разу одна з його зведених сестер прийшла в Кастрангію, щоб повідомити їм, що він помер. «Якщо ти не підеш, я дам тобі під дупу», — сказав він їй.

Коли в селі була вечірка, учасникам музичного гурту пропонували «пеццо дуру» — морозиво, яке так називали за особливу консистенцію. Дядько Мікеле, так і не було зрозуміло, чи тому, що йому це не сподобалося, чи тому, що він був спонуканий до незвичайного жесту щедрості, побачивши, що я проходжу повз мене, він покликав мене:

«Кончеттіно, йди за морозивом». І тому я скористався можливістю насолодитися, у тих рідкісних випадках, чимось хорошим.

Деякий час тому доктор Косентіно з Бачено нагадав мені деталь, яку я втратив у пам'яті. Поки оркестр грав вулицями міста, діти намагалися приєднатися до параду. Але щоб виправдати свою присутність, необхідно було «знати» члена. На підтвердження він засунув руку в кишеню піджака. Таким чином я пішов за моїм дядьком Мікеле, а Джанні Косентіно, син вчителя початкової школи і без батька, тримав руку в кишені лідера банди.

У розпал війни на Новару почали падати бомби. Усі розбіглися, а деякі знайомі сховалися з нами в Кастрангії. Для мене це була вечірка, тому що я міг бути в компанії. Час від часу було чути свист осколків. Також надійшла трагічна звістка, що сина власника кондитерської "Орландо" розірвало бомбою. Мати в Домодоссола, вагітна вчетверте, залишилася одна з Розою і Антоніеттою. Мого тата покликали назад на Сицилію бути берсальєром. Через кілька місяців після від'їзду він дізнався, що його мати народила маленьку дівчинку на ім'я Емма, і що він мав можливість повернутися додому, оскільки він мав бути звільнений з чотирма дітьми.

На жаль, коли він прибув у Домодоссолу, його чекав гіркий сюрприз: Емма перестала жити через 12 днів. Через два дні йому довелося повернутися на фронт. Через кілька місяців – це був період невизначеності та нестабільності після 8 вересня – йому вдалося уникнути військової служби та повернувся до Новари, щоб дочекатися закінчення війни, щоб приєднатися до своєї матері. Він відкрив невелику шевську майстерню. Кожен день я ходив до нього. Сором'язливий, але проникливий для свого віку, я мав інтуїцію, що тато збирався спати із заміжньою жінкою, але з чоловіком-військовим. Одного разу я зайшов до каси на вулиці в горі на площі Бертолами.

Людина з сусіднього магазину балакала з татом. Я кинувся вказівним і середнім пальцями, щоб виколоти очі батькові, який зраджував моїй матері. Сусідка встигла мене стримати, а тато з посмішкою сказав: «Дивайся своїми справами». У 44 році народився темноволосий хлопчик, кучерявий, як він...

У Бадіавекк'я його дід по батькові захворів на рак шлунка. Я отримав дозвіл від моєї тітки піти до нього. Я часто спускався з Кастранджії й проходив уздовж річки. Я пам'ятаю його в ліжку, мирного. Бабуся ще була зайнята в магазині і могла приділяти йому мало часу. Вона поклала йому в руку оливкову гілку, щоб відганяти мух, але йому стало гірше, і він уже не мав сили, і я відганяла їх від нього. 2 листопада 1944 року у віці 66 років він полетів на небо. Тато ще був на Сицилії. Його дядьки також були присутні на похоронах.

Час від часу я отримував листи від матері. У 45-му тато повернувся в Домодоссолу, а в 46-му народився мій брат Джузеппе.

Розділ четвертий - Олія, павутина і лихе око

По всьому світу вирувала війна, зв'язок був утруднений, і ми більше не чули про маму. На щастя, мого батька відкликали на Сицилію в корпус Берсальєрі, і коли він мав кілька днів свободи, він приїхав до мене. Через війну людей було багато в селі. Зазвичай переселенці залишалися на п'ятнадцять днів, але тоді місту загрожувала бомбардування, і вони воліли цілий рік залишатися в селі.

Час від часу я знаходив притулок у тих людей. Була сім'я з чотирма дітьми, які завжди були в доброму настрої, хоча їм не вистачало їжі. Я бачив жадібність моїх дядьків, які мали стільки сушеного інжиру і нікому його не давали: я взяв гарну жменю і нишком приніс їм. Я приберіг для них трохи квасолі, яку вони дали мені на сніданок. Навіть твердий хліб: скибкою, яку тітка клала мені в кишеню перед тим, як піти до школи, я поділився з тими дітьми, а в обмін вони дали мені папір, щоб на ньому писати, вони змушували мене гратися на гойдалці, а один із них виготовляв іграшки, стільці та ліжка для ляльок, які вона подарувала мені та своїй молодшій сестрі, а її старша сестра робила для нас ганчіркових ляльок.

Іноді траплялося, що я спускався до річки, куди жінки з околиць ходили прати свою білизну попелом, і я стояв там і здивовано дивився на вогнище, запалене для нагрівання води в ємності, піднесеній двома

великими каменями. Я ніколи не бачив, щоб моя тітка робила ці операції. Він майже ніколи не мився або ходив до річки, коли там нікого не було, щоб не оголити свій засмальцьований і дуже брудний одяг.

Іншим разом я спостерігав за жінками, які на два-три дні стелили на каменях виткане вдома полотно. Змочували і сушили під палючим сонцем, поки воно не побіліло. Тітка завжди дзвонила мені додому, але я вдавав, що не чую. Під час війни її невістка теж повернулася з Турина з маленькою дівчинкою. З поваги до Сальваторе, її пасинка, до неї ставилися як до королеви. Протягом цього періоду вони залишалися в селі, і для цієї нагоди тітка вивезла запашне мило, лляні рушники, сушарку для посуду, скатертину та серветки, щоб справити гарне враження. Натомість зі мною поводитися, як зі слугою, відправляли виконувати доручення та брати воду з фонтану, бо відправляти гостя було ганьбою.

Настало Різдво, і, згідно з північним звичаєм, вранці наречена отримала прекрасний подарунок від немовляти Ісуса для її дочки: гарний набір горщиків і блюдець для ляльки. Я був радий за неї, але в той же час мене розпирало від злості, бо зі мною такого ніколи не траплялося. Я ставав все слабшим і слабшим. Виноград був, але горе його їсти: його треба було вичавити для вина. Їсти можна було лише вкрадене у сусідів. Фундук збирали, але щоб продати. Я їв потай, як білки в лісі. Молоко мої дядьки купували лише на Різдво та Великдень, щоб було печиво, і я збивала його чайною ложкою, поки воно кипіло. Тітка рідко готувала мені яєчню. Я часто сподівався, що вона засмажить його для мене: - Давайте приберемо це, щоб коли у нас буде трохи і мене кладка яєць (це був молодий чоловік із Мессіни, який ходив по селу, збирав яйця та видавав їх за свіжі), ми може продати їх і отримати гроші -. Два місяці збирав яйця, а потім продавав їх.

Жителі Мессіни, які купили яйця, ймовірно, мали в руках курча. Фіги треба було сьорбати, з'їсти можна було лише кілька, інші залишали

сушитися на сонці, щоб продати чи зберегти на зиму. У жовтні місяці ввечері ліпили гарні каштани. Якщо залишалися облущені, дядько залишав їх на столі в кімнатці (не на тарілці, а на підстилці, змащеній олією, що капала з лампи), а вранці, коли вставав о. чотири, щоб піти на роботу, він будив мене, давав мені каштани і казав мені: «Ти снідаєш». Я послухався і з'їв їх з голоду, але вони мали смак олії і неминуче викликали біль у животі. Дядько вихвалявся: - Я люблю свою племінницю, я навіть готую їй каштани, коли ще пізно ввечері -. Насправді в очах мого дядька була ненависть. Іноді вони були жовті, вогненно-червоні, коли він сердився: хоч маленькі, але ці очі врізалися в його обличчя. Вони були маленькі й глибокі, як вузькі діри, з яких виливалася ненависть. Тим часом дизентерія і глисти перемогли. Час від часу тітка давала мені чайну ложку олії. Це тримає хробаків подалі, пробурмотіла вона, щоб переконати себе... потім почала з «prichentu»: - *Mazzai un vermu gruossu quennu à pagana, ùa u mazzu chi sugnu all Christian.* Або в понеділок чуєш, або у вівторок чуєш, або в середу чуєш, або в четверг чуєш, або на *Vinardi* чуєш, або на *Сабуту* чуєш, *matteia du jurnu of Easter u viermu sturdudu a tierra casca.*-

(Я вбив жирного хробака, коли був язичником, а тепер убиваю його як християнин. У Великий понеділок, у Великий вівторок, у Велику середу, у Страсний четвер, у Велику п'ятницю, у Велику суботу, вранці на Великдень. приголомшений хробак падає на землю).

Не знаю, як я вижив.

Тут ми відкриваємо дужку.

Минуло багато років, і у мене почав боліти живіт. Я пішов робити рентген апаратами розміром з кімнату. Вони дали мені трохи білої палички, щоб перевірити, чи немає виразок. На жаль, нічого не було видно. Лікар-рентгенолог сказав, що це гастрит, і призначив мені деякі

засоби, щоб полегшити біль. Я дійшов до того, що не міг випити ложки води. Мені було близько п'ятдесяти років. Паоло, друг Армандо з П'яченци, запропонував відвести мене до спеціаліста. Він також прийшов до доктора Маццео. Гастроскопічний інструмент не міг зайти далі горла. «Я не знаю, як врятувати цю жінку, - сказав лікар, - пілорус закритий». Всі люди, яким робили гастроскопію, вийшли з кімнати на своїх ногах. Я на ношах із крапельницею. Лікар призначив мені сильне лікування на два місяці. Коли я повернувся, інструмент все одно не пройшов. Інше ще сильніше ліки на три місяці.

Через 5 місяців після першого візиту інструмент почав пробивати пілорус. "Диво!" — сказав доктор Маццео. Після видалення труби він ставив мені багато запитань, щоб зрозуміти, вроджена вона чи викликана. Я почала плакати: «Може, це була олія, яку Зізі час від часу давав мені від глистів». Лікар засунув руки у волосся: "Масло? А ти ще живий!". Продовжуючи лікування, періодично повторював гастроскопію.

Завдяки доктору Маццео, який врятував мені життя, тепер через багато років я можу насолоджуватися їжею лише з деякими стримуючими ліками.

Коли хтось кликав її з балкона, у тітки голова крутилася. Тоді вони порадили їй прийняти маленьку склянку ферохіну натщесерце. Переконала чоловіка купити, а вранці дала склянку і мені.

Крім того, в тому домі також панували забобони. У дядька завжди боліла голова від випитого вина, але, за його словами, причиною було чиєсь лихе око. Дружині довелося відлякати його: вона взяла тарілку з водою, насипала трохи солі і краплю олії, а потім почала з приченту від головного болю: - *Ogliu biridittu, ogliu santissimu*, прийди в цей дім і прожени цього. *morocchiu, ogliu biriditto, get out and go away this mattissa...* (Благословенна олія, найсвятіша олія, увійди в цей дім і

прожени це лихе око, благословенна олія, зміцнись і прожени цього диявола...).

Ця пляма освяченої олії, розширюючись, відлякувала, за їхнім повір'ям, лихе око. Невдовзі після цього водою окропили чотири кути кімнати, і його головний біль зник.

Для загоєння ран павутину з'єднували з олією, а невеликий шматочок м'яса робили бульйон. Ця жахлива суміш, як вони казали, непогрішна! Вранці дали склянку води з магnezією. Через деякий час, увесь тремтячи, я мусив вийти на холод, щоб звільнитися. Коли я одужав, мене відправили до жінки, яка займалася фокусами: виміряла шнурком мене з голови до ніг і такою ж мої горизонтальні руки. Якщо шматка не вистачало, це відвертало смерть на той рік.

Навіть якби по-своєму дядьки мали віру в Бога, у Святих, у Мадонну. Щороку 8 вересня вони йшли до Тіндарі, до святилища, присвяченого Чорній Мадонні, приблизно за сорок кілометрів від міста. Уже з п'яти років мені довелося чинити ту покуту.

З нагоди паломництва до святилища Тіндарі напередодні тітка зробила каппіні (тапочки) з ганчірок. Дядько пунктуально ходив на полювання і приносив додому одного-двох диких зайців для приготування. Щоб справити гарне враження, тітка приготувала ще й фаршировані баклажани. Він подивився в дзеркало і витер обличчя серветкою. Тоді в моді була пісня «Де заза, моя краса», і я звик називати її «зізі».

Ми вирушили до Тіндарі близько одинадцятої вечора, щоб прибути на світанку. Втомлений і виснажений через свою слабкість, я багато разів просив свіжої води, але вони не купували її в кіосках, як усі втомлені люди, а ставали в чергу до єдиного фонтану біля церкви, з якого текла гаряча вода. це не допомогло вгамувати жар. За традицією купили нуту, квасолі та каннелліні, потім пішли на месо, помолилися Мадінуца і на

виході зустріли своїх односельців та моїх родичів по батьковій лінії. Опівдні ми пішли їсти під навколишні оливкові дерева. Шкода, що я так втомився, адже того дня насправді завжди була апетитна їжа, щоб справити гарне враження перед друзями. Обід включав запеченого в духовці дикого кролика, на якого дядько неодмінно ходив полювати за пару вечорів до цього, фаршировані баклажани та перець, виноград і домашнє печиво. Щоб повернутися додому, друзі користувалися транспортом: автомобілем або возами. Я дивився, вже змирився з поверненням пішки. Тільки якщо був дядько, я міг собі дозволити покататися на коні, інакше було боляче.

Розділ п'ятий - Соби

Ще про релігію, оскільки мій дядько був членом братства, вони мали обов'язок сповідатися та спілкуватися у Вербну неділю в церкві Сан-Джорджо. Церемонія відбулася о п'ятій ранку, священник спочатку сповідав усіх чоловіків у каплиці, потім пішов до сповідальниці для жінок.

Коли дійшла черга до тітки, яка була одягнена у велику чорну шаль, вона наблизилася одяг до решітки, щоб якнайбільше прикритися: здавалося, що їй потрібно зробити інгаляції ромашкою. Він зізнався, а потім: - Тепер твоя черга, - сказав він мені. Хоча протягом року я хотів посповідатися, але не міг. Тітка мене лаяла: «Не треба глузувати з Господа, досить раз на рік, інакше ти не годен прийняти господаря, бо можеш і очима грішити».

Близько дев'ятої Свята Меса, причастя і відразу додому. Як завжди, з дріб'язкових причин дядько почав лаятися, і в неї почався нервовий кашель. Траплялися невимовні сцени: якщо того дня чомусь комусь знадобилося, не можна було плюнути, інакше викинули б Господа зі своїх уст. Якщо траплялося нещастя, він брав кришку глечика, плював у нього і знову пив рідину з водою та цукром. На Страсному тижні люди залишалися в місті навіть вночі, щоб побувати на вечірніх проповідях ченця. У четвер готували коломбе, бісквітне тісто різних форм зі звареними круто яйцями з водою та анелою, токсичним барвником. У Велику п'ятницю зранку посту ми обходили всі храми, прикрашені

паростками пшениці, потім ковтали три листки онучки (лікарської трави з інтенсивним запахом), що гарантувало благополуччя на цілий рік.

Вам не потрібно було працювати протягом дня, щоб не поранити Розіп'ятого Ісуса, якщо ви шили, голка колола, якщо ви бачили, що є ризик поранити своє тіло тощо. У той день, що б я не робив, мене навіть не вдарили, інакше Ісус плакав би. Об одинадцятій годині в суботу була Меса за мир і воскресіння. Усі діти несли голубів, щоб отримати благословення священика, а потім з'їсти його. Я ніколи не міг позбутися цього задоволення, тому що мені довелося зберегти свою голубку з двома яйцями для шкільної екскурсії, яка була організована у вівторок після Великодня. Довелося запропонувати вчительці яйце. На Великдень мені купили маленького баранчика з королівських макаронів, найменшого, щоб не витратити зайвого. Дядько був такий скупий, що начистив черевики нагаром із каструлі, що утворився на вогні. Якщо тітка знала, що він доробляє роботу і за неї платять, то радила мені: «Спитай у дядька, чи він приніс гроші».

Нам з нею майже довелося обожнювати його, як двох маленьких рабів, поки він не зворушився й не дав їй десять лір і п'ять мені. Я не міг витратити свої гроші, тому що вони були призначені для скарбнички. Якось я сказав тітці, що хочу зіграти в лотерею. Вона погодилася, бо сподівалася виграти. Моя була брехня. Насправді я також почувалася гіршою в одяганні порівняно з моїми однокласницями: у них були спідниці, але моїй тітці вони не подобалися, і я була змушена носити повні сукні. Усі вони носили білі, коричневі чи сині бавовняні гольфи, мені довелося задовольнитися шкарпетками, які вона зробила помаранчевого кольору, який коштував дешевше, ніж інші. Я носив їх вище коліна на гумці, але найбільшою проблемою було те, що без стопи вони доходили до щиколотки. Поверх нього я одягла пару коротких шкарпеток з манжетами. Я вже був достатньо маргіналізований, і мені також довелося виділятися своїм одягом. На ці

п'ять лір я планував купити пристойнішу пару шкарпеток, які одягатиму вранці перед уроком. Того дня магазин був закритий. Я не міг піти додому з грошима, бо тітка знайшла б їх. Я думав сховати їх під камінь уздовж мулячої доріжки. Вночі йшов дощ, і будучи зробленими з паперу, вони повністю розпалися, як я зрозумів наступного ранку, коли пішов їх дістати.

Минуло п'ятнадцять днів, і тітка запитала мене, чи виграв я в лотерею. Навіть тоді я не був чесним і сказав «так». Ці гроші так і не надійшли. У Велику п'ятницю під час процесії на честь Матері Божої Скорботної, зустрівши вчительку, він попросив у неї пояснень. Я вмирав від сорому. Природно, вона про все не знала, тому я отримав від тітки два ляпаса під її суворим поглядом. Я завжди ходив до школи охоче, але погано. Мене ніхто не розумів, і мене завжди просували за рекомендаціями, тому мама була спокійна, що мене завжди змушували вчитися. Мені було добре тільки з котом, поки одного разу п'яний дядько не повернувся з міста з підчеревцем і тварина взяла шматок, щоб поживитися. Взявши залишений солдатами мушкет, він убив його на відкритому повітрі. Для мене це було великим розчаруванням.

Під час молотьби я пішов зірвати зерна пшениці та ячменю, що залишилися на подвір'ї сусідів, поклав їх у мішок і відніс до млина пані Тіндари на річці. Потім я відвіз борошно в Новару до двоюрідної сестри моєї матері, яка, будучи вдовою з двома малими дітьми, пішла вранці збирати дрова в лісі і запалила піч, щоб наготувати хліба для тих, хто приносив їй борошно, заробляючи трохи грошей і трохи хліба для дітей.

У вересні, коли інжир дозрів, я піднявся на рослини і зібрав смачні плоди, поклавши їх у кошики з очерету, підвішені гачком до гілок. Інжир зрізали і залишали сушитися на сонці на навісі. Через кілька днів вони стали сухими. Посаджені у великі кошики, їх їли взимку. У ті прекрасні часи прийшла сусідка з села пані Марія готувати сушені фіги. Я часто ходив до неї в гості. Вона була багатодітною матір'ю. Один із них,

Кармело, був епілептиком. Час від часу його вже не можна було знайти. Стурбована мати пішла його шукати, а я супроводжував її майже весело.

Коли я був у п'ятому класі, вчителька попросила повідомити батьків, що вона поведе нас у кінотеатр на фільм «Маленький альпієць». Дядьки: «Ти не ходи дивитися ту дрянть». Племянник священика навпроти почув: «Треба прислати її, я його теж не бачив». Потім їх перенесли, і я зміг піти.

Прийшов пакет від мами з цукерками. Я приніс деякі до школи. Був голодний час і навіть солодощів не вистачало. Сестра моєї вчительки викладала в четвертому класі, коли я був у п'ятому. Вона попросила солодощів для дівчинки, біднішої за мене, яка була хвора, і я залишив їх для неї.

У 1945 році мій батько повернувся в Домодоссолу. Я знову побачив його в квітні 1946 року, і з ним була моя мати, яка чекала дитину.

Я провів із батьками близько десяти щасливих днів. Я часто їздив до дідуся, бабусі та дядька, тож їв, скільки хотів, і пив багато газованих напоїв від бабусі, яка їх продавала. Зрештою моя мати хотіла взяти мене з собою на північ Італії, але моя тітка, завжди фальшива й егоїстична, переконала її залишити мене з нею. Я був у п'ятому класі, і мені завжди було важко з огляду на мою слабкість. У дні іспитів надійшла звістка про народження братика. Повністю щаслива, але водночас і сумна, я плакала від радості й болю. Можливо, тому викладач мене підвищив, хоча я й рота не відкривав на іспитах. Того року в селі створили гімназійне відділення, і майже всі мої однокласники підготувалися до вступних іспитів, щоб вступити туди. Для мене шансів не було: мої дядьки були переконані, що в такій школі ходять лише сови. Фактично, коли вони закінчили середню школу, їм довелося поїхати до Мессіни, щоб отримати ступінь магістра. Моїм

батькам довелося подумати надсилати гроші на книжки, вони б не зробили жодних витрат. Я постійно плакала, бо хотіла продовжувати навчання. Потім вони запропонували мені записатися на дворічні професійні курси, щось на зразок дуже бідної середньої школи, яка тривала два роки. Туди поїхали найбідніші люди, у всякому разі я погодився. Ходячи туди-сюди, вранці та вдень я відвідував курс. Школа була змішаною: найбільш буйні хлопці піднімали руки на директора, який викладав математику, підбивали вчителів італійської та французької мов. Дівчат навчали домашньої роботи, чоловіків — сільськогосподарських знань. Насправді ми взагалі нічого не навчилися. Мій прибуток був хорошим, оскільки я був сором'язливим і мав велику жагу до навчання.

Перед закінченням навчального року вчителі підготували нас до благодійного театру. Мені довелося з'явитися в костюмі вуличного їжака. Була дядькова кепка, шортів не було. Коли я сказав тітці, вона вигукнула: «Ти дурень, що виставляєш облігації». Я не впав духом: пішов до дружини перукаря Лієзи просити позичити штани її сина. Тож у вечір виступу я одягнувся як вуличний їжак, серед бурхливих оплесків і відчаю моїх дядьків, які були присутні в аудиторії з цієї нагоди.

На жаль, минуло навіть ці два роки, і я закінчив школу назавжди, вважаючи, що залишився таким же неуком і більше, ніж раніше.

Розділ шостий - Будь ласка, вибач мене (Світло зірок)

Мені було дванадцять років, коли в серпні до мене приїхала мама з татом і маленьким братом, яких я побачив уперше. Побачивши його маленьке обличчя, я був щасливий, і я пам'ятаю той день як один із найкращих у своєму житті. Батьки були налаштовані взяти мене з собою до школи, але тітка вкотре відмовила їх від цієї ідеї: вона віддасть мене на швачку з перспективою добре навчитися ремеслу. Так і сталося, проти моєї волі. Мої батьки поїхали, а я залишився на Сицилії, як ідіот. Відтоді я не мав спокою і завжди потай плакав. Мої дядьки казали, що мої батьки точно не любили б мене так, як вони, що вони виховували мене як доньку (донька точно пережила б те саме, що й я). Одного разу тітка пішла до найкращої швачки в місті, у якій вчилася ремеслу і моя мати, щоб запитати, чи не візьме вона мене на роботу. Кравчиня відповіла, що в неї вже є вісім дівчат і не може їх збільшити. Наступного дня тітка принесла їй кілька яєць, щоб переконати її, і сказала: «Приходь через місяць, можливо, хтось із підмайстрів їде до Турину, а місце залишається вільним для твоєї племінниці». Пунктуально через місяць тітка відправила мене в лабораторію. Молода дівчина, зростом не більше півтора метра, привітала мене: «Добре, я вас відвезу, бо мені вас шкода, я думаю, ви краще приїдете до мене, ніж залишитеся в селі». з твоєю тіткою». Він

не зовсім помилявся, думаючи так. Наступного дня о восьмій я з'явився. «Почни підмітати лабораторію, — сказав він мені, — потім помиєш підлогу». Ця історія почала мені смердіти. Я взявся за прибирання, як міг. Я був маленький на зріст, мені було дванадцять років, а на вигляд я мав вісім.

Підлогу я не вміла мити: в селі вона була кам'яна, а в селі, де була плитка, тітка ніколи не мила, щоб не зносилася. Я старався якнайкраще, але швачка обізвала мене дупою, бо я погано виправ. О дев'ятій годині прийшли робітники і почали цікавитися новою справою (маленька дівчинка). Усі дивилися на мене з жалем. Я чув їхні промови і був приголомшений, не знаючи найважливіших речей життя. Час від часу вони давали мені роботу швачки, чого я не любила робити, завжди була гірка через те, що не змогла вчитися. Була у цього дня і позитивна сторона: опівдні, не повертаючись на село, я спокійно їв вдома, розстелив на столі серветку, розставив склянку, пляшку з водою і тарілку. Одним словом, щоб з'їсти шматочок черствого хліба і сиру, я із задоволенням накривав стіл, як усі звичайні люди. Після обіду я пішла до сусідки, яка була старша за мене на дев'ять років і працювала швачкою. Вона допомогла відкрити мені очі на мою наївність. З нею жили її мати, сестра зі слонячими ногами та ще один інвалід.

Іноді вони запрошували мене випити супу. Швачка попросила мене допомогти їй вишивати хрестиком дитячий одяг. Одного разу я пережив кризу смутку і залишив роботу наполовину. Іншого разу я на зло взяв золу з жаровні і посіяв її вздовж сходів. Вони сказали: «Хто там? Чи підхоплю хворобу?». Зрештою мене зрозуміли і пробачили.

Іноді я ходив до черниць сиротинця Антоніано, щоб пограти з сиротами. Я трохи заздрила їм, бо вони проживали свої дні по порядку. Вони їли за завжди добре накритого столу, потім грали і, нарешті, у встановлений час присвячували себе відданості Богу, молячись. Я подумав: «Щастя їм, у них уже немає батьків, але вони добре живуть із

черницями, а в мене є батьки, але я змушений жити з цими ведмедями дядьків». Без їх відома, щоб уникнути наступного нудного допиту, я час від часу їздив до тітки по батькові, яка жила в селі. Я попросив у неї грошей, щоб надіслати батькам листа з проханням взяти мене з собою.

У листопаді кожного року вони брали мене на ярмарок Сант'Уго, який проходив у Піано-Вінья. У цьому місці бабуся та дідусь по батьковій лінії влаштували сарай, де готували м'ясо на грилі та ковбаски, які продавали разом із келихом доброго вина. Для мене це була нагода побути разом із родичами по батьківській лінії, скуштувати смачного м'яса та випити кольорової газованої води, подивитися на кіоски з мангалами, ліхтарями, глиняними горщиками, квартами та бумбаеллі.

Наступного дня ми знову поїхали в Бадія-Векк'я на свято Святого Уго, мяса, невелика процесія, а потім знову в магазин моїх дідусів і бабусь, які запропонували мені ковбасу, хліб і содову, це налили з маленької пляшки, закритої кулькою. на внутрішньому.

Одного разу перед Різдвам ми поїхали в Мессіну на 3 дні. Ми спали у родича. Вона мені трохи не сподобалася: вона розповідала дядькам, що вкрала яйця у фермера на базарі, відволікаючи її. Я навчився на катехизі, що не можна красти. Увечері пішли з дочкою до пана, який робив статуї. Щоб бути щедрим, мої дядьки дали мені грошей, щоб купити їх. На змащеному маслом столі Кастрангії я зміг побудувати вертеп. З гілок спаржі та ватних пластівців я сформував хатку. Увечері я насолоджувався атмосферою двох свічок, створених зі шкаралупи волоських горіхів, змочених в олії, і шматочка мотузки поруч з Дитятком Ісусом. Дядько Мікеле також оцінив ідею і хотів винагородити мене: «Нтоя, очисти дві опунції», і моя тітка пішла занести їх під ліжку, де вони зберігалися.

Коли я зупинився поспати в Новарі один, під час різдвяної новенни я пішов зі своєю сусідкою Антонієттою на службу, яка відбувалася о 5

ранку в церкві Аннунціата. У задній частині церкви ризник надав стільці за плату. Ми привезли їх з дому. На зворотному шляху ми завітали до Кароліни, прачки інженера, яка вже працювала рано вранці під сходами. На той час вона вже пішла черпати воду з фонтану Сан-Франческо великими квартами, щоб наповнити дерев'яну діжку. Він сказав: «Каусі, зачекай тут, я піду перевірити, чи залишилося у джентльменів печиво минулого вечора, щоб ти міг поснідати». Майже ніколи не повертався з порожніми руками. Я запросив Антоніетту підійти, і ми розпалили жаровню. Коли Кароліна не знайшла нічого, щоб поїсти, я пішов на кухню, щоб взяти шматок твердого хліба та склянку води «bumbaello». Ми зупинялися до 8, щоб зробити серветки, потім ми попрощалися: я пішов до майстерні, Антоніетта пішла до свого дому, щоб допомогти своїй матері, оскільки вона була єдиною дочкою з 8 братами.

Тільки в Новарі я почувався громадянином. Коли я йшов до діда Турія, я мив йому вікна, і він дав мені «среа» (чайові). Пішла купити лак для нігтів. Я також купив розчинник, щоб видалити його, коли я відчував, що я зустріну своїх дядьків. В якості присипки використовувала тальк. На жаль, одного разу я залишив це на обличчі і пережив свої неприємності, ляпаси та образи. «Звідки ви взяли гроші на те сміття?». А я кажу: «Ти що, не бачиш, це борошно?». Тим часом сусіди переїхали в інший район. Одного разу вони запросили мене піти в цирк. «У мене немає грошей...» - сказав я. Вони позичили їх мені. У другій половині дня моряки до лабораторії, щоб насолодитися шоу: мавпи на трапеції, діти на маленьких конях, слони, клоуни, речі, яких раніше не бачили. На жаль, мені довелося отримати 8 лір.

Кілька днів потому, коли я їхав до Кастранджі, у Сан-Сальваторе я зустрів матір однокласника з повним мішком овочів, куплених у фермерів. Він запитав мене, чи можу я повернутися до міста (за ментальністю того часу він соромився виходити на площу з сумкою!). Я

погодився, думаючи заробити на чайових. На жаль, насилу дійшовши до свого будинку, вона винагородила мене чотирма арахісовими горішками. Я не впав духом. Я заробив ліру, продавши серветку одній жінці з Фантіни. Я побудував Буратіно з картону, ноги й руки рухалися за допомогою мотузки. Деякі діти купували їх за кілька центів. Ще одна ідея: сонцезахисні окуляри для бідних дітей. Я шукав прозорі кольорові обгортки від цукерок перед барами. За допомогою цукрового паперу я вирізав рамку і зміг повернути інші центи. Через два місяці мені вдалося повернути 8 лір.

Дідусь, незважаючи на похилий вік, астму і грижу, які були у нього з п'яти років, намагався відволіктися на селі, оскільки донька майже не їздила до нього в гості. За два місяці літа, коли невістка приїхала з Мессіни, йому було добре: випрала йому одяг і перевернула хату, щоб очистити від усього, що накопичилося за рік.

Коли ми зустрічалися, він казав мені: «Твоя тітка — ганьба, ти не можеш змушувати бідного старого так мучитися в нечистоті». Увечері я пішла звітувати, але тітка розкритикувала свою невістку: - Вона ж громадянка, може собі думати, що хоче -. А я відповів: «Ви маєте рацію, я бачив, як ви проводите прибирання: ви навіть кислотою помили пісуар, і він знову став блискучим». У цей момент він дав мені ляпаса, тому що про такі речі не варто говорити, і я був огидний.

Одного разу дід дав мені трохи грошей, і я купила пісенник, про який розповідали дівчата в майстерні. Якийсь час мені вдавалося це приховувати, але одного вечора я не встиг і дядько, помітивши, почав лаятися: - Навіть цей гидот, тепер ти стаєш хуліганом -. На цих словах я кинув йому в обличчя раніше, ніж він це зробив. Він втратив мій бунт з поля зору, стягнув ремінь моїх штанів і почав мене сильно бити. Мені було близько тринадцяти років, і це був єдиний раз, коли він сказав своїй дружині: «Я чув, що одна жінка їде до північної Італії, супроводжуй свою племінницю в село і відправляй її з нею до батьків».

У той момент я відчув себе щасливим, навіть забув біль від побоїв, потім пішов і задумливо сів на траву. Темрява почала падати, подумав я, коли тіні ночі проникали крізь гілки дерев, а з річки здіймався легкий холодний вітер.

Я притулилася до горіха і заснула, дивлячись на хмари. Наснилося багато, рій барвистих снів. Легкий вітерець пестив моє обличчя. Я відкрив очі і дивним чином полюбив те місце, яке завжди ненавидів, і вперше з подивом усвідомив, що воно освітлюється лише світлом зірок. Я дозволив собі піти в цей стан покинутості, я знову мріяв. Щастя, як таємнича рідина, крапля за краплиною входила в мою маленьку істоту. Я не була милою дитиною. Мої ноги були зморщені, тому що вони ходили по гострих камінцях струмка, але все моє тіло, і навіть моя душа, тепер звикли ненавидіти все, що могло здатися солодким і ніжним. Але я зізнаюся, що той короткий сон того вечора був чудовим, і я більше ніколи не знаходив його. Можливо, тому я досі це пам'ятаю. Раптом на моє плече лягла рука, підійшла тітка Антонія і по-своєму різко мене розбудила: «Ходімо додому. Коли ми приїдемо, ти поцілуєш руку свого дядька і скажеш йому: «Будь ласка, вибач мене». Так і було.

Того вечора я ліг спати тремтячи, я не міг заснути цієї ночі і проводив години в шаленому очікуванні дня. Якщо я, не усвідомлюючи цього, заснув, я раптово здригався, ніби від поклику чи поштовху свідомості, який вимагав від мене неспання та болю, і не давав мені перепочинку. Решту часу я провів з розплющеними очима, придивляючись до чудовиськ, яких темрява ночі малювала на стінах, і, не маючи сили щось робити, плакав і плакав. Але це був не сумний плач, це було щось інше, чого я не міг сприйняти. Наступного дня я не пішов до лабораторії, тому що моє тіло було схоже на карту, воно було в синяках. Я повернувся лише через тиждень, коли ознаки почали зникати.

Розділ сьомий - Емілія

У неділю після обіду я пішов до дитячого будинку з кількома друзями: черниця гарно пояснювала нам Євангеліє з доречними жартами. Яка радість провести цю годину щасливо. Одного дня він сказав нам, що єпископ Мессіни прибуде в жовтні на конфірмацію.

- Підніміть руку, якщо хочете отримати це Таїнство, щоб я міг передати його протоієрею монсеньйору Сальваторе Аббадессі.- Не знаючи, що робити, я боязко підняв руку. Через кілька днів я сказав zizì. Вона зніяковіла: треба шукати куму. Я посватав їй доньку листоноші, міс Ріну, молоду вчительку. Як ми можемо його запитати? Наступного дня ми пішли до неї додому, і вона погодилася. 9 жовтня 1948 року після обіду я пішов з друзями до Матері Церкви сповідатися. Наступного дня я пішла вранці до своєї хрещеної матері, яка подарувала мені філігранний браслет, сплетений з сердечками. Я почав радіти. Об 11 ми пішли до церкви. Єпископ прибув і почав служити Святу Месу. Під час перерви ми вишикувалися в центральній наві, і він одного за одним конфірмував нас. Після закінчення меси дядьки навіть не пригостили куми кави. Вони просто вітали її, просто називаючи її «commare».

Пригадую, що в дитинстві, коли ми поверталися з Кастранжі, до приїзду в село була каплиця, присвячена Спасителю. Зізі на мить зупинився і гучним голосом промовив «ой мамі, ой мамі...». Я думав, що це молитва. Коли я подорослішав, то зрозумів, що він дзвонить натомість своїй покійній матері, бо цвинтар знаходився прямо над

каплицею. Я ніколи не був на цвинтарі, тому що зізі не ходив навіть на свято Святих. Я знав, що з цієї нагоди люди купували квіти в міс Синьоріно в місці під назвою «Фусаделло» і майже процесією йшли прикрашати могилу своїх близьких. Одного разу я запропонував Зізі: «Чому б нам теж не сходити на могилу твоєї матері?».

Вона відповіла, що пошкодує. — Марно кликати «матері — мами», якщо не хочеш принести їй навіть квітку. — при цих словах він аж зворушився. Ми пішли до Фусаделло купити хризантеми. На Всіх Святих я пішов покликати діда Турія, щоб відвів нас на могилу «матерів», для мене баба Роза. Мій дідусь нещодавно відновив ту могилу, бо під час війни єдина бомба, яка впала на кладовище, її зруйнувала.

Незважаючи на те, що я пишався тим, що виграв ще одну битву, мої думки були з батьками день і ніч. Я намагався відволіктися, коли був у лабораторії. Я почала насолоджуватися шиттям: приготувала вату для підплічників, подула на вугілля праскою. Коли праска була гаряча, великі дівчата прасували шматки, щоб зробити одяг. Щоб вона була натягнутою, в поділ клали тягарці, вшиті між двома стрічками. Пішов купувати їх у свого кума, який продавав матеріал для рушниць. Це були гранули, які я мав розплющити молотком. Іноді я навіть розплющувала пальці... Тим часом місіс Орландо проводила для старших дівчат платні курси стрижки. Я сидів далеко, але слухав, щоб щось зрозуміти з уроків. Якось дядьки сказали, що ми поїдемо до Фантини до «коммаре» та «компаре», тих, що спали з нами, коли приїжджали до Новари у важливих справах. Одного разу хрещена мама спитала зізі: «Скільки тобі років?» А зізі: - Потемніло в очах, не пам'ятаю - (якби я не мав зору, я не пам'ятаю).

З підказкою діда Турія я пішла купити шматок зеленої тканини, щоб перевірити свої здібності, зшила спідницю. Настав день від'їзду до Фантини (дві години пішки). Ми встали о 4. Я хотіла здивувати Зізі,

одягнувши свою спідницю. Воно було настільки вузьким, що я майже не міг ходити. Коли вони побачили моє творіння, вони почали говорити: - Ми його виростили, і тепер, коли воно починає рости, воно поводитьсь як сова. Нам стає соромно. А я зауважив: «Я цього не забираю, хочеш — так, а інакше — йди!» Але в душі думала «як я можу ходити в такій вузькій спідниці...». Ми все-таки прибули до місця призначення. Комар запитав, де я пошила таку гарну спідницю. - *Sa figi illa* - (сама зробила) відповів zizi. - Тому, коли нам потрібно щось пошити, ми приходимо до неї -. Гордість сови...

Іноді в місті я бачив речі, які мене засмучували. Емілія була глухонімою, можливо, бездомною. Майже щодня він проходив вулицею, де я жив. Якщо він когось зустрічав, то прикладав руку до рота. Іноді люди пропонували їй шматочок хліба, але були й такі, які безсовісно віддавали їй сирну скоринку, а потім ховалися, щоб побачити реакцію: бідолашна дівчина сіла на сходинку і била головою об стіну. Одного разу, йдучи до магазину за ниткою, я почув гучний голос Антоніо, сліпого. З абатства, розташованого у верхній частині міста, він повідомив, що сардини прибули. З кількома лірами від дідусевих чайових, що залишилися, я пішов на рибний ринок купити пару унцій. Опівдні я розпалив піч вугіллям, зварив сардини й поклав їх у шматок цукрового паперу. Коли я побачив Емілію, я віддав їй. Вона подивилася на них з подивом і злегка посміхнулася, щоб подякувати мені. Я бачив, як вона сиділа в звичайних дверях, не б'ючись головою об стіну, а приклавши худі пальці до рота. Того дня я не їв: довелося почистити піч від залишків вуглинок, щоб не дати дядькам зрозуміти мої починання.

Близько полудня Анджела проходила цією вулицею зі своїм сином Ніно, інвалідом, який ходив, але розмовляв жестами. Ходили з відром по юшку з дитбудинку. Одного разу Ніно залишився сам зі своїм відром, біля мого будинку двоє хлопців роздягли його і втекли. Він не міг

підтягнути штани. Він був без білизни. Я несміливо спустився, щоб одягнути його. Я вперше побачив голого чоловіка. Горе, якби дядьки знали, був би скандал.

В одному з багатьох листів, надісланих моїм батькам, я висловив бажання мати наручний годинник. Дізнавшись, що пані Агостіна приїхала з Домодоссоли, я пішов до неї. Як тільки він побачив мене, він обійняв мене і дав мені посилку, яку прислали мої батьки. Я відкрила його і, на свій подив, знайшла коричневу баранячу шубу з кучерями розміром з палець, фетровий капелюх і коробку з годинником. Я тремтів від радості, коли жінка поклала його на моє зап'ястя. Він дав мені склянку води, щоб допомогти мені одужати, і я побіг додому. Наступного дня, коли мої дядьки приїхали до Новари, вони сказали, що якби я носив це хутро, вони б подумали, що я божевільний: ні в кого в місті нічого подібного не було. Я все одно носив його з гордістю. Я б закотив рукав, щоб усі помітили маленький годинник. Я часто давав йому мотузку, так що за короткий час він обірвався. Йдучи до Кастрангії, я зустрів кількох людей похилого віку, які запитали мене про час. Щоб не справити поганого враження, я подивився на безповоротно зламаний годинник і сказав, що забув його заводити. - Велике спасибі -. Вони мене привітали і продовжили шлях.

Порівняно зі своїми друзями я була маленькою і худенькою, вони всі були «розвинені». У листі моя мати запитала Зізі, чи я «розвинений», як моя сестра Роза. Але для Зізі говорити про ці речі було табу. Він не знав, що я знаю все про життя. Бунтарський, як завжди, я сказав їй: «Я не «міс», тому що я недоїдаю». А вона: - Що ти кажеш? Ми завжди вас підтримували. Одного вечора я спав у Кастрангії, і мені стало погано. Я був у холодному поту. Думаючи, що це кінець, я молився, плакав і вийшов у темряві, щоб пописати кілька крапель. А вони: «Якщо ти ще раз встанеш, я тебе вдарю!». Можливо, Мадонна Тіндарі захистила мене. Я повернувся на солом'яний матрац і заснув. Наступного дня в

лабораторії в Новарі міс Ассунта побачила мене блідішим, ніж зазвичай. Коли офіціантка принесла їй каву та молоко з підсмаженими шматочками, як щоранку, вона запропонувала і мені.

Розділ восьмий - Політ ластівок

Провівши багато часу в Новарі, життя ніби змінилося: можливо, тому, що я поїхав до дідуся Турі і весело балакав з ним безперервно цілі півдня. Він розповів мені багато історій про своє життя та про те, як важко було колись його існування. Крім того, живучи в Новарі, я мав можливість бути свідком важливих подій, які відбувалися в місті. Перш за все, великі релігійні заходи, процесії, хрещення, конфірмації, але більше за все церемонії весілля, мене зворушили. Тоді весілля справляли ввечері, я майже завжди ходила з друзями дивитися в церкву Сан-Нікола.

Одного вечора я побачив, як наречена в білій сукні вийшла в супроводі свого батька. Біла, як сніг, схожа на ляльку, така гарна була! Саме Кармеліна вийшла заміж за Філіппо. Я повністю співпереживав і мріяв: «хто знає, може колись і зі мною таке трапитися...».

У ті дні у мене були дивні відчуття, в повітрі було щось нове і дивне, були передчуття. Я був неспокійний і чекав надзвичайної події. І справді подія не змусила себе чекати. Близько полудня зазвичай приходив листоноша. Одного червневого дня я чую його голос, який кричить:

«Кампо, є пошта». Я взяв листа, він прийшов від... Домодоссола! Мати написала сестрі.

Я різко її відкрив, аж ледь не розірвав і прочитав, там була новина, яку я чекав усе життя: приблизно 12 вересня моя мама приїде на Сицилію, щоб забрати мене та відвезти на північ! На той час я була молодою дівчиною, на мене чекало майбутнє, і мені потрібно було знайти роботу. Знаючи, яку реакцію викличе моя тітка, я з обережності сховав листа на дно банки, у якій було море мотлоху: якби Зізі прочитав його, бідна я... Іноді дядько Мічерілло, коли його не було. працюючи на хуторах, прийшов до цеху в Новарі. Іноді він приходив із зізі і, стривожений, казав: «Твоя мама давно не писала, з нею, мабуть, щось трапилось...». Я ж боявся, що прийде черговий лист із якоюсь підказкою. Одного дня справді прибув один, але, на щастя, без натяку на поїздку на Сицилію. Літо для мене спливало повільно, я не міг дочекатися, коли це шалене очікування закінчиться. Робота допомагала мені не думати і скоротати час до приїзду мами. На свято Успіння 15 серпня всі бажали похизуватися своєю елегантністю, і в лабораторії завжди було багато справ, більше ніж зазвичай: багато жінок хотіли похизуватися новою сукнею. 13 серпня було присвячено працівникам, які вміли шити собі одяг.

Я попросив Zizì купити тканину, щоб бути нарівні з моїми друзями. Вона погодилася, і я вибрав дешеву бежеву тканину з синіми вузлами. Молода дівчина в майстерні викроїла його для мене і попросила старшого працівника допомогти мені його пошити. У день вечірки у мене була нова сукня, як і у всіх.

Були й знайомі, які приїхали з Фантини. Один з них побачив мою знамениту вузьку спідницю. Він приніс шматок тканини і попросив зізі: «Твоя племінниця повинна пошити для мене сукню, у неї це так добре виходить!». Я зняв їй мірки. Я мав на увазі модель, яку міс Ассунта зшила для клієнта. Я попросив трохи часу, щоб розрізати і спробувати.

"Нічого, тканина трохи важкувата, підходить для осені. Приїду приблизно 20 вересня".

Тим часом дівчина з лабораторії Кармеліна запросила всіх своїх друзів на своє весілля, яке відсвяткували одного вересневого вечора в церкві Матриці. З дозволу Зізі я пішов на церемонію. Серед гостей була також жінка з Домодосоли, яка оголосила про свій неминучий від'їзд: «Кончеттіно, твої дні полічені в Новарі. Твоя мама скоро приїде за тобою».

Після рясного частування я щасливий повернувся додому. Минали дні, і 8 вересня настав фестиваль Тіндарі, того року дуже довгий маршрут, який петляв через річку, зовсім не здавався таким важким і нескінченним, як уперше, було відчуття, ніби я летів. Коли ми повернулися до Кастрангії, я повідомив Зізі, що залишусь на кілька днів, вигадавши, що лабораторія буде закрита до 12. Того ранку моє серце калатало. Ми зібрали трохи інжиру, щоб віднести сусідові, і попрямували до Новари. На півдорозі я здалеку побачив, як мама спускається муловою стежкою. Я підбіг до неї і обійняв її з усіх сил, які були в моїх рученнях. Зізі почав кричати: «Чого ти раптом прийшов? Ти думаєш, що можеш забрати Кончеттіну?». «Так, - відповіла мати, - через три дні вирушаємо». «Не можна, треба приготувати сукню для дами з Фантини». Це був ще один привід стримати мене. Він безперервно кричав. Я незворушно торкався пальцем неба. Єдине, про що я шкодував би, що більше не міг відвідати діда Турія.

14-го ввечері ми повечеряли. Зізі лише відкрив рот, щоб образити мою матір: «Як ти смієш забрати її від мене, у тебе немає серця, ти змушуєш мене занадто страждати, я більше не вважаю тебе сестрою». Я вперше побачив Мічерілло зі сльозами. Під його грубою і твердою оболонкою, як дерево, очевидно, залишилися ув'язненими деякі краплі людства. Я, навпаки, став холодним, як мармур, і зовсім не зворушився.

Я не спала вночі, тисячі думок хаотично переслідували одна одну в моїй голові, і я не могла дочекатися ранку, щоб піти. Мати замовила таксі в одного пана на прізвисько «каузі і лупі» (вовчі штани). Удосвіта ми встали, докошували картонну валізу і попрощалися з дядьками. Вийшовши, тітка вийшла зі своєї кімнати в сльозах, з розпущеним волоссям і кинулася матері в ноги, благаючи: «Зараз я вб'ю себе, а ти матимеш смерть на совісті до кінця свого життя». життя! Будь ласка, я прошу це на колінах, - сказала вона, - я просто бідна жінка, самотня, і фальшивий чоловік ставиться до мене як до звіра, ніхто мене не любить. Моя сестро, я прошу тебе не забирати її з мене, змилуйся, ти не маєш права залишати мене саму, вона виросла серед нас, як квітка, а тепер ніякої подяки!»

Зі скуйовдженим волоссям і обличчям, залитим брудом, він вдарив по землі, проклинаючи весь всесвіт. Мама розуміла, що її сестра стала небезпечною і сходить з розуму, вона терпіла. Проте вона не рухалася, не давала зворухнутися жалю, була глуха до його марень, дивилася вдалину й чекала кінця своєї драми. Коли тітка зрозуміла, що мама непохитна, вона кинулася до своєї кімнати, не попрощавшись з нами. Раптом ми пішли, вона повернулася на вулицю, лаючись, коли ми відходили, ми побачили, як вона зменшилася, поки не стала маленькою чорною кулькою, яка злилася з камінням. Можливо, я був жорстокий з нею, як тільки можуть бути діти, але я пам'ятаю, що коли я йшов від її дому, захищений маминою рукою, коли я побачив, що вона ось-ось зникне з моїх очей, уся моя образа раптом перетворилася на прихильність і я відчув до неї почуття співчуття (пізніше я дізнався, що кілька місяців вона плакала на вулицях, наче я мертвий).

На площі Бертоламі відчинилися двері таксі. З вікна я махав усім, кого бачив до кінця міста. Під час подорожі я з болем у серці спостерігав за панорамою і країною, яка повільно відходила від мого погляду, ми довго мовчали, поки я не побачив море. До цього часу я був далеко від

Новари, остаточно! Протилежні думки билися в моїй голові, і я не міг їх контролювати, потім я прокинувся, коли мама пестила мене, попереджаючи, що ми прибули. Тоді я сильно полюбив ту країну, яку так довго ненавидів через своє сумне життя. На станції Vigliatore була велика плутанина, багато таких, як ми, їхали на північ зі своїми картонними валізами та іншими сумками.

З моря дув тоненький вітерець, і я відчув, як сіль присмачує мої губи. Прекрасне відчуття, яке я відчула вперше. Ми чекали поїзда півгодини. Для мене це було нове повітря. Люди співали популярну пісню «Професоре, скажи мені, що було раніше, курка чи яйце». Усі поверталися з відпустки на континенті. Коли ми прибули до Мессіни, я з подивом побачив екіпажі, які сідали на пором. Була середина вересня, і в тому самому блакитному небі над протокою кружляли тисячі ластівок. Своєю втечею вони вишивали мою мрію: нарешті повернутися до сім'ї. Я намагався побачити Бога в центрі того світлого фону і, хоч і не бачив, але дякував йому від глибини душі. Після незліченних годин ми вийшли в Римі, щоб після кількох годин очікування сісти на поїзд до Мілана, де була ще одна пересадка на Домодоссола. Це був сон. У тому поїзді мама привітала кількох своїх знайомих. Всі питали, звідки вона і хто дівчина з нею. Вони не знали, що в нього є ще одна дочка.

Я спостерігав за краєвидами: з подивом бачив озеро Маджоре й острови, потім гори. Я запитав, як довго ми приїхали, знаючи, що місто знаходиться в долині, оточеній горами. У Домодоссолу ми прибули пізно вранці. Небо було сіре, вулиці теж ніби пофарбовані в темний колір, люди йшли рішучим кроком, дивлячись у землю, навіть одяг був темний. На вокзалі нас чекав тато з моїм маленьким братом, якого я бачив на Сицилії два роки тому. Поцілунки і обійми. Коли ми поверталися додому, я намагався відкрити місце, яке незабаром стане моїм містом. Я порахував вікна будинків, але їх було так багато, що я

втратив рахунки. Було надто багато вікон і надто багато будинків один над одним. Вони були такі високі, що мої очі губилися в небі.

У мене запаморочилося в голові. У моїй голові виринали тисячі запитань, які нетерпляче виникали й зникали. Під час подорожі я не міг вимовити жодного слова. Потім вдома мене чекав ще один сюрприз, коли я побачив своїх сестер, яких я пам'ятав лише по фотографіях. Ще одним сюрпризом стала кухня з мийкою, краном і газовою плитою (у Новарі в будинку не було води, і ми готували їжу на дровах). Увечері до нас завітала Comare Grazia з дочкою Катериною. Навіть сусіди хотіли зустріти мене. Наступного вечора тато повів мене в кіно. Один із найпрекрасніших вечорів у моєму житті, який я буду пам'ятати назавжди, до останнього дня. Нарешті я була з татом, раніше я любила його, як люблять відсутнього батька, тепер я захоплювалася ним і, нарешті, вперше відчула себе захищеною, ніби я була його принцесою. Коротше кажучи, я почувався, наче ходив над хмарами, потрапив у іншу точку Всесвіту.

Розділ дев'ятий - Двері в рай

Перед тим, як покинути Сицилію, моя мати зуміла знайти мені роботу в кушніра і через два дні супроводжувала мене на роботу. Ми вийшли з дому рано вранці: я дуже схвилювалася цією новиною.

Біля входу мене зустріла міс Тільда, яка широко посміхнулася і взяла мене за руку, приємна та доброзичлива жінка. Тільда сказала мені по-міланськи: «Привіт, бела туса (дівчина), давай познайомлю тебе з дівчатами, які зі мною працюють: Неллою та Терезіною. Вони мають великий досвід, вони навчать тебе працювати. Якщо є будь-які проблеми, – додала вона, – не соромтеся запитувати». Тож миттєво я опинився на своїй новій роботі.

Я вже почувалася дорослою, і, щоб відзначити цю зміну в житті Бели Туси, у неї вперше настала менструація. Вона не дуже зналася на цій темі, але з розповідей, які почула від своїх старших друзів у Новарі, зрозуміла, що так перетворювалися на молоду дівчину. Вона розуміла, що їй не потрібен цей сигнал, щоб бути жінкою: вона вже була жінкою через усе, чого навчилася, пізнала й полюбила. Вона вже не була гусеницею і зазнала метаморфозу в метелика. Він прийшов здалеку і за

кілька хвилин переходив з одного світу в інший. Вона виявилася самотньою і дуже цим пишалася.

Тим часом я почав знайомитися з новою роботою. Тоді хутрянні коміри використовували для кріплення до пальто. Шкури змочували губкою і нарешті прибивали до дерев'яної дошки, потягнувши їх з усіх боків. Мені пригадалося, як у лабораторії на Сицилії я зім'яв дроти, щоб покласти їх на низ свого одягу. Тут теж було стукання по пальцях. Якщо було трохи сонця, їх сушили в саду на вулиці, тож мені доводилося бути вартовим дорогоцінних шкурок перської баранини, лисиці, норки та щурячого мускусу. Доглядаючи за ними, я любив спостерігати за машинами та людьми, що проїжджали повз. Я навіть вдихала вихлопні гази автомобілів і намагалася ввібратися в цей запах міста, такий новий і п'яний для дівчинки, яка виросла на чистому повітрі. Місто промайнуло перед моїм поглядом, і я навіть втратив відчуття часу. Батько пояснив мені, що там день поділений на години, тоді як я жив у Кастрангії, я знав лише схід і захід сонця. Іноді, поки я доглядав за шкурами, компанію мені приходила літня жінка з верхнього поверху. Він говорив суворою п'ємонтською, і я нічого не зрозумів: «Який гарний жарт, *da ndua ti vegnat* (звідки ти родом)? *Cuma ti se ciamat* (як тебе звать)?». Я змінююсь. «*Ti mi capisat mia* (ти не розумієш)?». Коли шкури висохли, міс Тільда вирізала форму горловини для швачок, які їх замовляли.

Потроху я навчився класти підкладку з фрізеліни, петлю навколо неї, а потім підкладку. Завдяки моїм здібностям я почав отримувати щотижневі кишенькові гроші, і незабаром мене поставили у відповідність до пенсійних позначок. Я почувався старшим. У лабораторії було радіо: я із задоволенням слухав пісні. Холодильники тоді не були поширеними, але молода леді мала ящик для льоду, який вона наповнювала шматками льоду, які приносив джентльмен, який проїжджав вулицями міста з візком. Пити таку прісну воду було для

мене новим. Опалювала хату дешева піч на дровах. У нього не було телефону, але коли йому потрібно було подзвонити клієнтам, він посилав мене до своєї тітки, власниці будівельної компанії з кількома робітниками. Серед таких, випадково, я побачив його вперше... Але це інша історія, яку, якщо матиму час і бажання, розповім пізніше.

Вдома я добре поїв, увечері ми пішли відвідати центр міста з його кам'яними дахами та магазинами з гарними вітринами. По суботах я йшов з мамою на ринок, який займає значну частину центру, коли йшов з роботи близько полудня. Ми купили тканину, щоб зробити мені пальто. Воно було картате. Я урочисто відкрив його, розгортаючи свої речі на опівнічній месі на Різдво. Словом, щасливого життя.

Настав карнавал. Ми відвідали новорічну вечірку в театрі Galletti з близькою нам родиною. Мрія була побачити бали-маскаради серед гри флуоресцентних вогнів.

Наступної суботи, коли я встав, щось було не так. Я плакала, бо мама не дала мені магнезії Сан Пеллегріно. Його двоюрідний брат прибув з Мартіні. Він обідав з нами. У другій половині дня я почувався дивно, здавалося, моєму щастю кінець. Тато проводжав свого двоюрідного брата на поїзд, потім ми повечеряли.

Того вечора ми не вийшли гуляти. Тато сказав мамі: «Я йду відвідати своїх друзів у барі». Близько десятої години вечора він повернувся додому, стогнучи й важко дихаючи, з блідим обличчям, скам'янілим від сильного болю в грудях. — Тереза, зроби мені ромашки. Поки тато задихався на ліжку, я з тіткою побігла викликати лікаря за 50 метрів. Він прийшов відразу, але тим часом батько перестав жити. Пізніше ми дізналися, що лопнула аорта. Все одно було б нічого робити, тато пройшов у райські двері і полетів на небо. Це було 17 лютого 1951 року. Цілу ніч я не дивився на безпорадне тіло батька. У мене пішла обертом голова, суміш мігрені й запаморочення, що мало не вивело мене з тієї

кімнати, де всі предмети стали ненависними, тому що вони були свідками несправедливої смерті. Я ніколи не переставав думати про свого батька і про жорстоку долю, яка чекала на мене в Домодоссола, сльози вже не могли виступати з моїх очей, тому що вони висохли від плачу. Де сховався той Бог, якого я уявляв собі після від'їзду в сліпучому світлі над Мессінською протокою? Чому він покинув нас? Чому він мене так обдурих? Чому тепер, коли я знайшов свого батька, його забрали від мене назавжди? Який сенс цієї трагедії? Тепер, коли Бог тут, у Домодоссолі, здавався іншим, далеким, невловимим, він здавався створеним із темряви, невловимим і непомітним, гірким, Богом, якому я більше не знав, довіряти знову чи ігнорувати до кінця своїх днів. Ночі й ночі я мовчав, напружено дивлячись у темряву, майже сподіваючись, що з настанням дня все повернеться до того, як було раніше. У ті важкі дні, коли моя сім'я була на краю прірви, я зрозумів, що рай не місце для маленьких дівчаток.

Однієї з тих ночей, рано-вранці, я знепритомнів і після мучного сну поринув у солодкий сон: я опинився на озері, тоді мені з'явився батько з очима й обличчям, зануреними в небесне світило. Тепер його обличчя більше не страждало і знову було прекрасним. Він мило посміхнувся мені, взяв мене за руку, обняв і почав зі мною розмовляти. «Моя дитино, – сказав він, – те, що я хочу сказати тобі зараз, це моя любов, усе хороше, чого я бажаю тобі. Обставини призвели до того, що ми не знаємо один одного. Я шкодую, що не бачив, як ти зростаєш...» .

Іноді я думаю про той сон і свою останню дорогу, я думаю про те, коли Господь покличе мене, мені подобається уявляти, що коли я перейду двері раю, мій тато чекатиме мене, одягнений так, як того вечора він відвів мене до кіно: з ним нам є багато про що розповісти один одному, ми повинні назавжди відновити ту розмову, перервану тієї холодної лютневої ночі. Це було б найкращим способом, я думаю, почати мою останню подорож.

Мати залишилася в розпачі з чотирма дітьми і без пенсії, бо батько був простим шевцем. Весь холод і весь біль світу обрушилися на нашу бідну емігрантську родину.

Далеко від нашої землі, далеко від життя, ми були піщинками, які тягнув вітер пустелі.

Моя мати втратила себе і всю свою душу. Вона стала порожньою оболонкою. Його тіло було стиснуте, як шматок дерева, він не переставав худнути, а його втрачений погляд, на блідому й безвиразному обличчі, цілі хвилини залишався прикутим до далекої точки, до могили його батька. Вона стала схожою на привида, одержимого неможливістю забути. Я відчув момент, коли вона впаде і зануриться в розпач без виходу. Я намагався її потрясти, розмовляв з нею, намагаючись підбадьорити. Неймовірно, але ролі повністю помінялися: саме дочка втішала матір, розповідаючи їй історії, щоб підготувати її до життя без чоловіка та допомогти їй забути. Мені, старшій дочці, ще не виповнилося 15 років.

Після обіду я повернувся до роботи у кушніра, щоб заробити ще кілька центів. Я був тим, хто намагався зберегти вогник надії. Але врешті моя мати, я не знаю, як, можливо, з силою відчаю, між одним криком і іншим взяла весь світ на свої плечі і повільно повернулася до швачки, шиючи кілька спідниць і халатів.

Глава десята - Прекрасна туса

У травні того ж року мій молодший брат захворів на кір, і я теж підхопила, не перехворівши в дитинстві. Поки я лежав у ліжку, я почув, як мама відчинила двері. Хтось подзвонив у двері. Потім я почув голоси Зізі та Мікеліло. Я хвилювався: раніше мене ніколи не водили в Домодоссолу до батьків, а тепер вони з'явилися. Вони залишилися приблизно на тиждень, а потім поїхали трохи розчаровані, бо сподівалися, що я повернуся з ними на Сицилію. У листопаді надійшов лист в чорній рамці. Мати була стривожена, і її рука тремтіла, коли вона її відкрила. Я бачив, як вона плакала: зізі сповістив про смерть діда Турія. Вони знайшли його мертвим у сільській місцевості Бордонаро 8 листопада. Йому було 87 років. Наступного року сталося ще більше розчарування, коли випадково розслідування встановило причину смерті від удушення хусткою в горлі, знайденої під час ексгумації. Злочин скоїла жінка разом зі своїм братом, сусідами по сільській місцевості, щоб вкрати пенсію в розмірі 11 000 лір. Пізніше вона відсиділа 24 роки у в'язниці, а він відсидів 12 років за співучасть.

Я продовжував сумувати. З невеликими грошима ми не могли обійтися 5 людьми. Міс Тільда порадила мені взяти фальшиве звільнення, щоб я могла зареєструватися в службі зайнятості. Я часто ходив перевіряти, чи є робота, але надії було мало. У квітні 53-го я дізнався, що вони взяли на роботу дівчат на завод. Їм це було не потрібно, їхні батьки вже мали роботу. Тому я пішов в офіс протестувати: мені потрібно працювати більше, ніж іншим. У травні я нарешті потрапив на фабрику, де виробляли еластичні стрічки, шнурки для взуття, стрічки та трубочки для електричних проводів. Важка робота з тижневими змінами 6-13 та 13-21. У проміжках я також ходив до кушніра, щоб доплатити до зарплати та полегшити маму.

Настав серпень. На канікули Комаре Грація мала поїхати на Сицилію до своєї старенької матері. Я теж вирішила виїхати з дочкою Катериною. Ми виїхали поїздом до Мілана, а потім до Риму, куди прибули вночі. Довелося кілька годин чекати поїзда на Сицилію.

На станції ми застали кількох односельчан, а серед них актор-карлик із Новари Сальваторе Фурнарі та солдат, імені якого я не пам'ятаю. Поки пані Грація відпочивала на лавці, нас із Катериною запросили на прогулянку. Вони повели нас на площу Еседра їсти мотарелло. Було відчуття, що я знову починаю оживати.

Коли вже переповнений поїзд прибув, пані Грація поспішила сісти з двома сумками. Поїзд не зупинився повністю, і вона впала на рейки. Катерина, я та весь натовп вигукували до Вічного Батька, коли ми

витагли її всю в синцях, але на диво живу. Від госпіталізації вона відмовилася. Через годину потяг пішов. Перед полуднем ми прибули на станцію Terme Vigliatore, де сіли на автобус, який довів нас до Новара-Сицилія, гостей Zizi і Micherillo.

Вони зустріли нас як почесних гостей. Тієї ночі ми всі троє були в ліжку, ми з Катериною навіть не спали. Місіс Грація була сповнена болю. Тієї ж ночі трапилася несподіванка: якісь юнаки співали нам серенади під гітару та скрипку, але дядько Мічерілло, роздратований, змусив їх утекти.

Мама Катерини майже весь час проводила в ліжку. Лише двічі за десять днів виходив провідати стареньку матір. У другій половині дня я пішов відвідати своїх однокласників і друзів з лабораторії. Одного разу я також побачив однокласника, який підійшов мене обійняти. Він тримав за руку велосипед, і я попросив його покатати мене. Тоді Новара ніколи не бачила дівчини на велосипеді. Як тільки вона дізналася, зізі докоряла мені: «Ти стала совою, я б ніколи не придумала такого».

Повернувшись у Домодоссолу, пані Грація щосили оговтувалися. Після того падіння біль від артрозу охопив. Він осмілився лише тоді, коли пішов із сім'єю на якусь вечірку, куди запросили і мене.

Я повернувся до роботи на фабриці та до кушніра, але мені були потрібні нові враження. Одного разу, відвідуючи парафію Сан-Джервазіо і Протазіо, дон Джузеппе Бенетті підійшов до мене, щоб поставити кілька запитань. Я довірив йому всі свої печалі. Він підбадьорив мене і сказав: «Приходь до ораторії в неділю вдень. Там ви знайдете президента католицької акції Синьоріну Герману, яка познайомить вас із дівчатами та дасть багато слухних порад». Я одразу відчув себе спокійно: трохи сором'язливо почав заводити друзів. Я боявся не знати, як говорити, але з Божою допомогою я подолав перші

труднощі. Я охоче читаю газету асоціації із захопленням від засновниці Арміди Бареллі: завдяки їй моє життя покращилося. Коли це дозволяла зміна на заводі, я пішов на ранкову месу о 7 годині, де зустрів дона Бенетті, якого вважав своїм духовним керівником. У неділю я запропонував провести годину біля гарного прес-стенду перед церквою. Пізніше вони запросили мене приєднатися до ради ACLI. З усіма цими зобов'язаннями я почувався важливим і успішним.

Мої колеги по фабриці вважали мене фанатиком, але я не почувався незручно, я молився за них і передзвонював їм, коли вони вульгарно говорили в роздягальнях перед початком зміни.

Розділ одинадцятий - Порцелянове обличчя

Однієї літньої неділі президент Німецької католицької акції організував поїздку в гори. За невеликі гроші, які залишилися, я зміг оплатити вартість поїздки. Ми приїхали автобусом до Ґоліо, потім канатною дорогою до Альпе-Деверо, а потім пішки до Крампіоло. Я споглядав красу гір, вкритих квітами: рододендрони, лютики, дикі орхідеї. Поласувати чорницею. Хатинки з кам'яними дахами та дерев'яними вікнами, з підвіконь яких звисала яскраво-червона та рожева герань. Я запитав Германа, де закінчилася дорога. «Коли ми втомимося, ми зупинимося, щоб запакувати ланч». Близько 13:00 ми зупинилися, щоб випити чистої води, яка тече зі скелі в напрямку долини. Після їжі, молитви та співу ми вирушили у зворотний шлях. Я тремтів від радості: я ніколи не проводив такого прекрасного дня. Вдома я все розповіла мамі і побачила її посмішку.

Час від часу я отримував листа від друга з Новара-Сицилія: він просив знайти йому роботу в Домодоссола, щоб ми могли зустрітися. Я був дуже збентежений, але щасливий, що хтось у мене закоханий. Був ще хлопець із Домодоссоли, але він мені не сподобався: вранці він випивав порцію граппи і завжди мав червоні щоки.

Ранкові роздуми показали мені шлях до монастиря, але водночас мені подобалися діти та ідея створення сім'ї. Я довірив себе волі Божій, я проводив неділю після обіду в ораторії, плануючи з друзями щотижневі обов'язки Катехизму. Деякі неділі ми ходили до ораторіїв сусідніх міст.

Поїздка в автобусі набридала мені, але мужність перемагала невеликі страждання.

1 травня 1954 року ACLI та ораторій організували поїздку: паломництво до санктуарію Мадонни ді Оропа вранці та мітинг високочесного пастора в Б'єллі вдень. Я був одним із перших, хто записався разом із моєю подругою та її хлопцем П'єріно. Виїхали 2 автобуси, повні молоді. Серед них сором'язливий білявий хлопчик, якого я вже десь бачив. Це був він: робітник будівельної фірми, куди я пішов викликати клієнтів кушніра. П'єріно познайомив його зі мною: він був його двоюрідним братом. Протягом дня він не сходив з мене погляду. Коли я прийшов додому, я сказав про це мамі. Наступного вечора я побачив його під балкончиком кімнати на першому поверсі. «Мамо, мамо, піди подивись: там хлопець, якого я зустрів у Б'єллі». А вона з напівусмішкою: «Видно, що він до вас залицяється». Наступного вечора, виходячи з сусідом, я застав його перед собою. Вона сором'язливо запитала, чи може вона піти з нами. Трохи невпевнено я погодився. Ми зламали лід, побалакавши про те і те. Після обідньої зміни на фабриці він провів мене додому. Одного вечора я взяв його до себе, щоб познайомити з його матір'ю, яка прийняла його дуже добре. У вільний час відвідував ораторію. Потім хлопців і дівчат розділяли, лише в кінці зустрічі вони могли зустрітися. Ми також відвідували зустрічі ACLI.

Незважаючи на те, що моя мама приїхала з Сицилії, де двоє хлопців, які любили один одного, не могли ходити наодинці, вона довірилася нам, і ми почали мирну подорож. Джузе розповів мені, що познайомився з моїм татом: щоб заробити грошей, оскільки було 4 дітей і тільки тато працював, хлопчиком він виконував якісь доручення для фінансистів бараку, який був за кілька кроків від його дому. Іноді він приносив їхнє взуття татові на ремонт. Слухав із задоволенням.

Він сказав мені інше: коли 16 вересня 1950 року я проїжджав через Рим, щоб дістатися до Домодоссоли, ми зустрілися віртуально. Джузе, як я його досі називаю, приїхав на Святий рік на велосипеді. Пригодницька подорож: він покинув Домодоссолу разом із священиком із долини, який швидко крутив педалі в гірських черевиках. Слідкувати за ним було майже неможливо. Він зупинився лише тоді, коли побачив якийсь город, щоб взяти салату. На півдорозі Джузе залишився сам. По дорозі він знайшов вуличного торговця зі старим велосипедом, навантаженим мотлохом, щоб продати. Вони склали один одного компанію аж до Риму.

Настав серпень. Фабрика закривалася на свята, і я вирішив піти відвідати свою сестру Розу, яка одужувала на пагорбах на озері Мергоццо. Я попросив монахинь, які керували будинком, залишитися на кілька днів. Я щойно згадав цю ідею Джузі. У хаті були й інші дівчата на відпочинку. Серед них косметолог, племінниця черниці. Вранці 15 числа, на свято Успіння, він покликав нас до своєї кімнати після Меси, щоб потренуватися. Він наповнював наші обличчя різними кремами, тушшю та помадами: ми були схожі на воскові статуї. В обід тітка-монахиня передзвонила племінниці: не було сенсу так поводитися з нами.

Вдень, дивлячись на озеро з вікна, я побачив, як вийшов Джузе. Я не хотів, щоб мене бачили з таким порцеляновим обличчям. Побачивши мене біля дверей, він майже не впізнав мене. Я вибачився, пояснивши, що це був експеримент і інші дівчата також змінилися. Вдень ми гуляли в саду будинку. Ближче до вечора він привітав мене: «До скорої зустрічі в Домодоссола, але з таким же чистим і свіжим обличчям, як раніше».

Розділ дванадцятий - Віолетта

Коли закінчилися два тижні відпустки, я повернувся до роботи на заводі на зміну з 13:00 до 21:00. Поки я закручував шпульки в шпindelь верстатів, я думав про Джузе, але водночас я не маю велике бажання його побачити. О 21:00 завилла сирена, і моє серце забилося швидко. Проштампувавши папку, на виході з воріт я побачив у напівтемряві велосипед. Це був справді він: він підійшов до мене, сором'язливо подивився мені в обличчя і сказав: «Ти мені подобаєшся такий простий». Він посадив мене на камеру велосипеда і відвіз додому. Ми обмінялися простим привітанням на добраніч. Це траплялося майже щодня. У неділю вдень ми здійснили кілька велосипедних прогулянок у сусідніх селах. Одного разу він повів мене до себе додому, щоб познайомити з моїми татом і мамою, двома сестрами і братом. Поступово вона познайомила мене зі своїми дядьками та двоюрідними братами як друга.

Коли мама побачила нас з балкону, вона змусила нас піднятися до будинку. Хоча вона обожнювала цього хлопчика, я дуже не визначився. 8 грудня, у день Непорочного Зачаття, мої іменини, подзвонили у двері. Це флорист вручив мені букет червоних гвоздик. «Мамо, Джузе надіслав мені найкращі побажання!». Яке розчарування було, коли я відкрила записку: це був не він, а 14-річний хлопець, якого я випадково

зустріла. На ньому було написано "Я люблю тебе" з підписом. Можливо, він думав, що я його ровесник.

Напередодні Різдва Джузе з'явився з великою барвистою вазою, повною шоколадних цукерок, і вітальною листівкою. Я подякував йому, і ми разом пішли на опівночну месу. Повернувшись додому, він сказав мені: "Завтра я повинен піти з сім'єю пообідати до родичів. Побачимось знову на День подарунків". 26-го вранці я сказала мамі: «Я більше не виходжу з тим хлопцем, я повертаю йому вазу, я не хочу зобов'язань». А вона з суворим поглядом: «Ти божевільний, ти міг би це зробити, якби ще не з'їв шоколадки».

У наступні дні Джузе приходив, як завжди, щоб забрати мене з роботи. На ділянці дороги пішки чи на камері велосипеда я з ним майже не розмовляв. На Новий рік 1955 року я пішов на месу. Він теж був там і зрештою провів мене додому. У дверях він сказав мені: «Чи можу я знати, що ти маєш на думці, щоб змусити мене так страждати?», і з його очей вирвалася сльоза. Ця соломинка зламала спину верблюда, і я подарував йому посмішку. Він поцілував мене і сказав: «Сьогодні вдень я заберу тебе, щоб піти на Вечірню на гору Кальварію. Після Вечірні в клубі ACLI покажуть фільм». Я погодився, і ми попрощалися. Я повідомила про це вдома, і мама радісно сказала: «Ти більше не знайдеш такого хорошого хлопця».

О 14:00 ми виїхали на Голгофу муловою стежкою з каплицями Віа Круцис. Дійшовши до Святині, ми відспівали вечірню і після освячення пішли до клубу. Я не пам'ятаю назву фільму, але він був дуже нудним, тому я запропонував нам повернутися в місто в кінотеатр Catena, де ми встигли насолодитися кращим фільмом під назвою "Віолетта".

У квітні, мандруючи по долині Вігеццо та Чентоваллі на поїзді, ми поїхали з його батьками на фестиваль квітів у Локарно. Ми познайомилися з кумом Джузе, який представив мене як «подруга». Він

засунув руки в кишені і вийняв з гаманця 10 швейцарських франків, віддав їх Джузе і сказав: «Молодець, коли ти одружуєшся?». Ми дивилися один на одного, ми ніколи не говорили про це.

У наступні дні ми почали думати про одруження. Ми навіть вдома про це говорили. Мама була щаслива, але в той же час фінансових можливостей було мало. Потроху ми купили кілька простирадл і трохи білизни. Особливих потреб у нас не було. Пішли шукати маленьку, скромну квартиру. Ми знайшли його в стародавньому районі Мотта і тому призначили день весілля: понеділок 19 вересня. Я пішла з мамою до магазину тканин Panzarasa, щоб купити мереживо для весільної сукні, і віднесла його місіс Тільді, кушнірці, яка завжди з любов'ю обіцяла мені зробити це.

У ратуші мама мала підписати заборону на шлюб, бо я був ще неповнолітнім. Батьки Джузе теж були щасливі. У парафії монсеньйор Пелланда сказав нам чудові слова підбадьорення: «Завжди залишайтеся скромними з великою вірою, щоб протистояти радощам і печалям, які готує для нас життя. Я дозволю вам знайти червоний бігун уздовж нефа».

Нам потрібно було підготувати список родичів і друзів, яким, як завжди, будуть доставлені послуги. Дуже мало гостей. Мама Джузе сказала: «По два на сім'ю». Потихеньку дійшли до 35 осіб. Були обрані свідки: дядько Джузе Кармело і для мене П'еріно, архітектор нашої зустрічі. За тиждень до весілля чоловіча ораторія на чолі з доном Джузеппе Бріакка підготувала для нас вечірку. Майстер Фуріга намалював на дошці зображення привітань і створив сувій зі списком друзів. Також був стіл, накритий випічкою та напоями. Такої вечірки в ораторії ще не було. Колегіальну церкву святих Гервазіо і Протасіо ремонтували, і бруківка була повна щебеню та каміння, але деякі охочі жінки зробили все можливе, щоб прибрати її на честь Джузеппе та Кончетти.

16 вересня прибули Зізі та Мічерілло, переміщені, тому що Кончеттіна виходила заміж, і він мав супроводжувати її до віттаря, зайнявши місце її батька, якого більше не було.

Тим часом надійшли невеликі подарунки: кавник, кавомолка, склянки для розоліо, набори блюдець і столових приладів від родичів і друзів, які отримали прихильність, кухонний набір від П'єріно та його дядьків. Жіноча католицька акція подарувала нам приліжкову картину із зображенням Пресвятої родини, а асистент Дон Бенетті чудову зелену вазу для квітів зі срібними прикрасами.

Попередня ніч була довгою. Я подумав про свою матір, яка залишилася з трьома маленькими дітьми та з невеликими ресурсами. «Ти мало віриш, хіба в ораторській школі тебе не навчили, що в житті завжди є Провидіння?», — сказав я собі. У понеділок 19-го я встав о сьомій. Місіс Тільда прийшла в мереживній сукні. Він одягнув мене і поправив фату, яку я купила в Мілані. О 9 ранку прибуло таксі, щоб відвезти мене до церкви. Я був розгублений, я побачив, що на мене дивиться море людей. Джузе вже чекав мене біля віттаря з букетом помаранчевих квітів у супроводі своєї сестри Рози, тому що мама Олімпія була б надто схвильована, що перша дитина виходить заміж. Я приєднався до нього в супроводі дядька Мічерілло на червоній дорозі.

Почалася меса. Монсеньор Пелланда також був емоційним. Пам'ятаю підбадьорливу проповідь, благословення каблучок, обіцянку вірності на все життя і, наприкінці церемонії, підписи. На виході мама П'єріно, яка на той момент стала мені тіткою, поклала мені на груди значок Жінок Католицької Акції.

Розділ тринадцятий - Нове життя

Після завершення святкування в церкві послідували частування в барі Grandazzi на via Castellazzo. Між одним поцілунком з гостями ми мали аперитив з піцою та тістечками. Особливе привітання та поцілунок для свекра Олімпії та Армандо, які пішли з мамою за валізою, а потім помчали на станцію, щоб встигнути на потяг о 12:15 у свій медовий місяць.

Мама плакала на очі. Ми зайшли в купе. Начальник станції оголосив про відправлення свистком, а ми з Джузе висунулися у вікно, щоб попрощатися. Почалася пригода нашого життя.

Коли ми прибули до Флоренції, ми попрямували до готелю, який вказала пані Тільда, кушнір. Біля розкішного входу нас зустріла музика, потім дворецький відвів нас у номер на третьому поверсі. Для нас все було новим, навіть спати в двоспальному ліжку.

У перший день ми відвідали місто, а в другий пішли на площу Мікеланджело, звідки можна було помилуватися всією Флоренцією. Ми зробили кілька фотографій: фотоапарат Джузе міг зробити вісім чорно-білих фотографій з рулоном плівки.

На третій день виїзд до Риму. Готель був скромніший, бо грошей, заощаджених жертвами, мало вистачити. Ми зупинилися на пару днів, щоб відвідати чотири базиліки, які Джузе бачив у Святий рік, і фонтан Треві. Ми також повернулися до фонтану Еседра, того самого, що був у знаменитій ночі 53-го, коли синьйора Грація потрапила під потяг.

Настав час вирушати на Сицилію. Після довгої подорожі поїзд прибув до Калабрії, і нарешті з Вілли Сан-Джованні можна було побачити Сицилію. Джузе насолоджувався цими моментами: поїзд вантажили на пором, Мадонна високо на вході в порт Мессіни.

На вокзалі нас чекав мамин брат дядько Кармело з дружиною Гаetanoю та дочками Розеттою та Антоніеттою.

Зустрічали нас як двох князів. Ми залишилися на два дні, відвідавши Мессіну: кафедральний годинник, який я бачив у дитинстві, Мадонна ді Монтальто та інші дуже красиві площі.

Був у тому домі тільки один недолік: під час обіду дядьки та двоюрідні дядьки одягалися і замість того, щоб сідати за стіл, казали: «Підемо погуляємо на березі моря». Джузе та я покійно вийшли, почуваячись роздратованими. Близько 23:00 ми повернулися додому, і тітка почала готувати. Одного вечора він поклав равликів у мушлях у соус, але важлива любов, а не звички.

На третій день вони зі сльозами проводили нас до поїзда. Дядько Мічерілло був на станції Terme Vigliatore з водієм таксі, щоб дістатися до Новари. У селі нас чекали Зізі, тітка Марічія та тітка Пеппіна. Справді здавалося, що князі Домодоссоли прибувають.

Наступного дня ми поїхали до Бадіавеккії, щоб відвідати мою бабусю по батьківській лінії Кончетту та дядьків, сестер і братів мого батька. На сквері з бабусиною тютюною крамницею зібралося багато мешканців хутора, які знали мене в дитинстві, і кричали іншим людям: «Приїхала Кончеттіна з чоловіком!»

Поцілунки, обійми, червоні обличчя. Мені це здавалося сном. Минуло рівно п'ять років, як я покинув країну.

Через два дні нас супроводжував таксист «Cauzi і Luri» до Таорміни. Опівдні він повів нас до ресторану, де нас обслужили в білих

рукавичках. Ми з Джузе переглянулися, щоб сказати: «Чи вистачить нам грошей?». Побувавши під зливою в Таорміні, а потім і в Кастельмолі, ближче до вечора втомлені, але задоволені повернулися в Новару.

Наступного дня вже настав час повертатися в Домодоссолу. На нас чекали зобов'язання нового життя.

Розділ чотирнадцятий - Наші перші гнізда

Незважаючи на те, що я вже їздив до Домодоссоли в 50-х і 53-х роках, це було так, ніби я виїхав уперше: я прямував до нового життя як пара.

Після того, як ми закінчили посадку на потяг на пором, ми піднялися на терасу, щоб побачити Мадонну порту та Сицилію, яка повільно віддаляється.

Зі сльозами ми повернулися до вагона, сидячи на дерев'яних лавах. Нар тоді не було.

Коли настала ніч, ми почали дрімати, звисивши шиї. Час від часу ми вставали, щоб подивитися у вікно. На важливих станціях начальник станції голосно оголошував назву міста. У Неаполі на тротуарах стояли «гуальоні», де продавали піцу. Хитрою хитрістю вони спочатку отримали гроші від мандрівників, потім поїзд пішов, а вони залишилися з грошима та піцою.

Потроху ми наближались до Мілана. У потязі до Домодоссоли я знову відчув ті емоції, які вперше пережив 5 років тому: озеро Маджоре, гори Оссола, кам'яні дахи. Цього разу разом із моїм чоловіком Джузею. Близько полудня ми дісталися пункту призначення.

Нас чекали мама й тато Джузе Армандо. Це було свято: якби могли дзвони дзвонити.

Швидкий обід з мамою Олімпією, а потім відпочити в нашому новому дитячому садку в районі Мотта. Наступного дня я продовжив свою роботу на фабриці, а Джузе повернувся на будівництво.

Я думав про свою матір через брак підтримки, але мій духовний керівник Дон Бенетті заохотив мене молитися, запевнивши, що багато людей люблять її. Іноді ми з Джузею ходили до неї додому на обід, і їй

це подобалося. Тим часом одна з моїх сестер знайшла роботу, щоб допомогти сім'ї.

Незабаром після цього ми оголосили мамі, мамі Олімпії та татові Армандо, що в липні вони стануть дідусем і бабусею.

Я почала відчувати дискомфорт від вагітності, але робота кликала. Тоді працівники не були захищені, як зараз. Джузе вдалося знайти кращу роботу, ніж на будівництві під відкритим небом: невелика фабрика з виготовлення дерев'яних виробів, таких як пробки для бочок, інструменти для розмотування мотків вовни, а також «раунгі» (дерев'яні дзиги). На п'ятому місяці ми почали ходити по магазинах у пошуках коляски для майбутнього новонародженого. Ширина завжди була більшою за вхідні двері, і нам довелося вирішити переїхати.

Тоді ще не було агентств, ти ходив і запитував туди-сюди. Провидіння змусило нас знайти квартиру на другому поверсі будинку на via Scarassino, прямо біля кушнірської майстерні.

За короткий термін ми організували переїзд. Ми були вже не в центрі міста, але й недалеко, ближче до моєї роботи.

Щомісячна орендна плата становила 8000 лір, чимало для нашої мізерної зарплати, але квартира була затишною та світлою. У дворі ми також могли б мати пару квадратних метрів землі, де я міг би вирощувати ароматні трави та квіти, мою пристрасть.

Після того, як ми отримали ключі, ми прибрали кімнати та одягли вікна красивими шторами з підзорами та мереживними фіранками на кухні. Після завершення переїзду життя продовжувалось у звичайному режимі. Мій животик ставав все помітнішим. Одного разу колега запитала мене, коли я буду вдома у декретній відпустці, і порадила піти до гінеколога. Тому я домовився про зустріч приватно. Лікар мало не дорікав мені, що я довго чекала: «Ти не можеш працювати після

шостого місяця, а ти вже на сьомому: ти ризикнула». Наступного дня я віднесла документ в офіс і навіть працівник сказала, що я наївна.

Тим часом я готувала підстилку, в'язавши светри, сорочки, туфлі та пелюшки зі старих простирادل, які мені давала мама.

Ми також пішли купувати коляску, яку я приготувала з простирадлами, вишитими мною нейтральними кольорами, не знаючи, хлопчик це чи дівчинка. Нарешті ввечері 2 липня у мене відійшли води, і ми з уже спактованими валізами пішли до лікарні. Гінеколог, який мене оглядав, сказав Джузї, що він може йти додому. Пологи тільки почалися і тривали близько 20 годин. Наступного дня він повернувся в пологовий будинок, а я ще чекала в пологовому.

У якийсь момент народився хлопчик, і медсестра пішла розповісти про це батькові дитини, якого мало не знудило від розчулення. Через годину вона змогла обійняти нашу першу дитину, яку назвали Армандо, як його дідуся. Через кілька годин повідомили також бабусю і дідуся, дядьків і двоюрідних братів. Здавалося, він був першою дитиною в усьому світі.

Розділ п'ятнадцятий - Ми дякуємо Богу...

Цю істоту з плоті та крові медсестри в пологовому відділенні принесли мені до ліжка через кілька годин після народження. Вони приклали його до моїх грудей. За винятком ганчіркової ляльки, яку Зізі зробив для мене в дитинстві.

Лікарняний тоді був тиждень. Перед поверненням додому пішли до лікарняної церкви на «очищення», благословення священника.

У палаті все було готове до дому, але голова почала йти обертом. Акушерка перевірила мою температуру: 39. Ми з лялькою залишилися ще два дні. Нарешті в четвер, 12-го, майже вилікувані, ми повернулися додому. У неділю, 15-го, Армандо повезли на новому інвалідному візку до купелі разом із його батьком Джузеппе, його подругою Маріуччою як хрещеною матір'ю та його хрещеним батьком Базиліо, другом ораторію. Я не мав радості бути присутнім на заході, тому що старші з марновірства радили нам залишатися вдома. Я задовольнився приготуванням невеликого частування.

Життя втрюх було іншим, але я впорався досить добре. У мене було багато молока, дитина росла, і я щотижня водила його в ясла на огляди.

На жаль, через два місяці я повернувся працювати на фабрику. Ясел тоді ще не було. Бабусі погодилися доглядати за ним тиждень кожна.

Коли я працював о шостій годинній зміні, Джузе перев'язував його перед тим, як йти на роботу, і відвозив до місця призначення. У несвідомому стані ця дитина страждала, а я плакала разом з нею.

На жаль, я не міг піти з роботи. Поступово, з вірою, ми продовжили подорож утрюх: перші страви, перші кроки були чудовими речами. У перший день у дитячому садку Джузе нарешті знайшов краще

оплачувану роботу. Кілька років він був двірником у початковій школі, потім його покликали до муніципалітету на посаду мирового посередника.

Це створило можливість залишити роботу на фабриці та присвятити себе дитині, чекаючи, щоб дати йому братика. 17 серпня 1962 року ми порадували народженням другої дитини. Лучано був світлошкірим зі світлим волоссям, протилежністю Армандо. Казка. У неділю 26-го він був охрещений разом зі своїм батьком Джузею, хрещеною матір'ю, двоюрідною сестрою Маріуччою та своїм хрещеним батьком Антоніо, братом Джузею. Цього разу мені теж довелося залишитися вдома. Після закінчення декретної відпустки я залишила роботу, щоб присвятити себе двом своїм прекрасним дітям.

1 жовтня 1962 року Армандо пішов у перший клас із синім фартухом і шкільним портфелем на плечах. Ми довірили це з кількома сльозами вчителю Леопарді.

У той же період мер Домодоссола викликав Джузе і запропонував йому житло на другому поверсі міської будівлі, яке залишилося вільним, коли муніципальний посланець пішов на пенсію. За кілька днів ми організували переїзд. У нас були всі зручності в центрі. Увечері, коли великі двері зачинялися, ми були володарями міста. Ми могли комфортно спостерігати за демонстраціями з балкону мерії. З наших вікон ми могли бачити частину ринку з багатівіковою традицією.

Тим часом Лучано робив перші кроки: він став талісманом муніципальних службовців.

Щоб доповнити зарплату Джузе, я хотів винайти роботу. Я почала декорувати вікна, ліжка та подушки для друзів. Чутка поширилася, і я стала «жінкою із завіс». У вільний час Джузе навчився готувати монтаж ліній, і, слава Богу, ми могли насолоджуватися більш комфортним життям.

1 жовтня 1968 року Лучано також пішов у школу з вчителькою Луїзою Серрі.

Швидко минув час. Влітку ми їздили відпочивати по Італії з кемпінговим наметом. Іноді аж на Сицилію, до рідного міста.

У липні 1973 року ми таборували у Валь-д'Аоста, і в мене з'явилися перші симптоми вагітності. 16 лютого 1974 року молодша сестра Даніела приїхала до Армандо, якому було майже вісімнадцять років, і Лучано, якому було дванадцять років. Був час карнавалу, і люди, які дивилися на рожеву стрічку на дверях Ратуші, думали, що це жарт. Парафіяльний священник порадив нам святкувати Хрещення у Великодню ніч, хрещеною матір'ю буде наша подруга Джіанна, а хрещеним батьком – наш дядько Беніто.

Крім забобонів, цього разу я теж брав участь у події в ніч на 13 квітня. Наступного дня на прийомі в ораторії було сто гостей.

Даніела теж виросла, і ми вже літні. Троє наших дітей подарували нам 7 онуків: Стефано, Вірджинію, Грету, Лоренцо, Ребекку, Летицію та Маттео.

Історія закінчується. 19 вересня 2015 року ми з Джузею відсвяткували 60 років спільного життя.

Дякуємо Богові, Пресвятій Богородиці та всім тим, хто нас любив.

La Mazza Concetta Maglio, народилася в Новара-ді-Сицилія 18 квітня 1936 року.

Індекс

1. Батьківська хата
2. Не з цього світу
3. Ігри в піску
4. Олія, павутина і лихе око
5. Сиви
6. Восся прости мене (Світло зірок)
7. Емілія
8. Політ ластівок
9. Двері раю
10. Красива туса
11. Фарфорове обличчя
12. Фіалки
13. Нове життя
14. Наші перші гнізда
15. Ми дякуємо Богу...

